

RODNA GRUDA

ILUSTRIRANA
REVIJA
SLOVENSKE
IZSELJENSKE
MATICE

RODNA GRUDA izhaja
v Ljubljani, pošiljamo jo
v šestintrideset držav

10 • oktober • 1965

RODNO GRUDO izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Izhaja dvanajstkrat na leto. V poletnem času izdeta dve številki skupno. Letna naročnina za prekomorske dežele je 4 dolarje. Poština plačana v gotovini. Ureja šestčlanski uredniški odbor. Glavna in odgovorna urednica

ZIMA VRSCAJ

Ured. **INA SLOKAN**. Oprema: Spela Kalin, Sašo Mächtig, Peter Skalar, Uredništvo in uprava: **RODNA GRUDA**, Ljubljana, Cankarjeva 1/II. Nena-ročenih rokopisov in slik ne vračamo. Cekovni račun pri NB 502-61806-250-45. Tisk tiskarne »Toneta Tomšiča« v Ljubljani.

1 | 2 | 3

- 1
Težko obloženi se planšarji vračajo s planin
- 2
Najlepša krava je dobila venec
- 3
Najmočnejši planšar prinese kotel

KRAVJI BAL V BOHINJU

JOŽE VETROVEC

V Bohinju imamo tri hotele, ki so bolj dostopni za debele, tisti, ki nabirajo pa gobe, najemajo privatne sobe...

Tole je ena izmed kitic uvodnega pozdrava planšarjev, ko se vsako jesen, leto za letom vračajo s planin in priženo s seboj krave. S planin prinesejo tudi vso drugo ropotijo, ki so jo med poletnimi meseci rabili visoko v hribih za kuhanje žgancev, molžo, delanje sira, masla itd. Seveda pa te opreme niti ni tako malo. Majerji in majerice, kakor pravijo planšarjem po domače v Bohinju in njegovih številnih kotih, kljub temu, da se vračajo s planin utrujeni, tega nikdar ne pokažejo, marveč v dne, ko se vračajo s planin, prirede celo veliko turistično prireditev, ki jo imenujejo Kravji bal.

Nedaleč od Bohinjskega jezera drugo ali tretjo nedeljo v septembru postavijo lične hišice, v katerih pravi planšarji in planšarice kuhajo, toda tokrat ne za sebe, marveč za številne turiste. Najbolj popularne jedi so seveda žganci, od katerih se pravi planšar nikdar ne loči, pa mleko in sir. Zraven sodi še kislo zelje in klobase, ki jih privlečejo na dan iz zaseke. Ker se vse te jedi z mlekom ne da zaliti, steče takrat iz Bohinjskih sodov na stotine in stotine litrov vina.

Preden se začne pravi kravji bal, planšarji in planšarice priženo krave. Seveda niso take kot vsak dan, marveč imajo okoli vratu vse polno vencev spletenih iz najrazličnejših cvetlic (menda je vmes tudi kaj plevela) in jih popeljejo po velikem prostoru, ki je namenjen rajanju. Komisija si potem ogleda najbolj zale krave, jih pretiplje, planšarji pa glasujejo za eno ali drugo kravo. Tista, ki je dala poleti največ mleka in se tudi sicer najlepše obnašala, tako, da je lastnik nanjo kar se da ponosen, navadno prejme še poseben venec, ki ji ga nataknejo okrog vratu. Najlepša krava je potem nekakšna kravja miss in lastnik prejme za to pošteno nagrado. Veliko turistov kravjo miss vneto fotografira, tisti pa, ki se na krave spoznajo, sprašujejo po njenih prednikih, o vseh zgodah in nezgodah, ki so komisiji pomenile zadosten razlog, da ji je podelila prvo mesto. Lastnik pa seveda ni nikoli od muh in vsem oboževalcem novo izvoljene miss rad na široko odgovarja. In če je res pravi planšar, prijatelje tudi

- 1 V Trenti
- 2 Lovca z medvedom na Kravjem balu
- 3 Jesen v Stari fužini pri Bohinju
- 4 Bohinjeci

primerno pogosti. Vseh, ki si veselo ogledujejo kravo, seveda ne more povabiti na dva deci, saj bi moral za to svojo ljubljenko celo prodati. To radovedneži vedo in zato komaj čakajo, da se krave pomaknejo v stran in da sami pridejo na vrsto. Ob zvokih Veselih planšarjev, orkestra, ki igra na kričavi klarinet, tolče po bobnih, napenja strune kontrabasa in piha v trobento, pokažejo, kaj se pravi biti dobre volje. Polke in valčki se vrste drug za drugim. In pravi planšarji znajo tudi dobro zavriskati ali zaukati. In ukajo, da je veselje. Njihova dobra volja se razlega po vsej prešerni bohinjski kotlini. Vriski se odbijajo od strmih sten in gladine nakodranega jesenskega jezera vse popoldne, nenavadni nemir sicer tihega jezera pa ne pojenja niti v poznih večernih urah. Kajti planšarsko veselje traja pozno v noč, saj je vrnitev s planin veselje za planšarje, planšarice in vse slovenske ljubitelje ozkih poti, škrabastih sten in prostranih, zelenih pašnikov, ki so posejani z majhnimi lesenimi kolibami — planšarijami.

Tisti, ki so jim planine vseh tudi pozimi, ko na hribih nad Staro fužino in Ukancem ni več planšarjev, si prizadevajo, da bi na Kravjem balu našli planšarja, ki bi jim bil voljan odstopiti planšarsko koč, ko pade sneg. Včasih za take koč sicer ni bilo velikega zanimanja in so jih planšarji oddajali s težavo, sedaj pa je treba pohiteti in je na Kravjem balu že kar zadnja priložnost za vse tiste, ki tega še niso storili že prej, poleti. Kajti ljudi iz mest, željnih smučanja, je iz dneva v dan več in bivanje v zakurjeni planšarski koči je za marsikoga veliko bolj prijetno kot pa bivanje v sicer lepo urejenih hotelih.

Kdaj se neha veselo rajanje majerjev in majeric ter razposajenih turistov, je težko povedati. Kajti žganci se kuhajo še pozno v noč, tudi klobase se da še kje stakniti dokaj pozno, kdaj pa trdih čevljev in cokel navajene noge klecnejo od številnih valčkov in polk, nikdar ne ve nihče. Nekateri trdijo, da plešejo še naslednji dan, nekateri trde, da majerji in majerice plešejo vse življenje. Če ne na Kravjem balu pa doma, po hlevu ali po zavitih planinskih poteh, kjer je treba včasih pošteno zaplesati in poskočiti, da se obvaruje bogato čredo in prinese v dolino čim več pravega planinskega mleka, skute, sira in seveda dobre, prave židane volje.

JUGOSLAVIJA VSE BOLJ PRIVLAČNA ZA TUJE TURISTE

J. M. - I. S.

Jesen je tu in čeprav je v naših letoviščih še vedno živahno — je glavni naval — to velja predvsem za tuje letovišçarje — nekoliko uplahnil. Zdaj prihajajo v letovišča predvsem tisti, ki si žele miru in počitka, katerega je v vrvežu glavne sezone res kar bolj težko najti.

Že prve ugotovitve naših turističnih delavcev o letošnji sezoni potrjujejo, da postaja Jugoslavija za tuje turiste vse bolj privlačna. Čeprav je letos skozi vse leto vreme precej nagajalo in so mnogi črnogledi prerokovali, da bodo gospodarske spremembe odgnale marsikaterega inozemskega gosta, nam številke povedo, kolikor nam jih je do sedaj znanih, prav nasprotno: število inozemskih obiskovalcev je — v prvih šestih mesecih preseglo vsa pričakovanja. V tem času je prepotovalo naše meje nad 1.400.000 tujih avtomobilov, to je dvakrat več kakor lani. Tudi dotok deviz se je v tem času povečal za 17 odstotkov.

V juliju in avgustu pa se je število tujih gostov še zelo povečalo. Tako je na primer na obmejnih prehodih na Goriškem samo v treh dneh sredi avgusta prešlo mejo nad 60.000 tujih turistov; število tujih vozil, ki so potovala preko obmejnih blokov, pa je bilo letos v navedenih treh dneh za 99 odstotkov večje, kot iste dni lani. Skupno je bilo letos na Goriškem izmenjenih 450 milijonov deviznih dinarjev.

Na slovenski obali so napolnili hotele in gostišča gosti iz evropskih in prekomorskih dežel. Prevladovali so letovišçarji iz Anglije, Italije, Avstrije, Holandije, Švedske in Nemčije. Večinoma so se pripeljali z avtomobili in so razen hotelov zasedli tudi veliko zasebnih sob. Vsi kraji vzdolž jadranske obale in na otokih so bili prenapolnjeni. Samo v dubrovniški občini je bilo v juliju skoraj pol milijona nočitev, med letovišçarji so prevladovali tuji gostje. Dubrovniško letališče skrbi za dober in hiter prevoz. Poleg naravnih lepot in zgodovinskih zanimivosti privabljajo goste iz vsega sveta tudi slovite dubrovniške poletne igre. Podobno je bilo tudi drugod. Trije najbolj obiskani turistični kraji v Črni gori — Ulcinj, Budva in Herceg Novi so imeli v avgustu nad 1.200.000 nočitev. Predvidevajo, da bo letošnji plan 400.000 turistov in devizni promet 6,5 milijona dolarjev znatno presežen. To so le posamezni primeri.

Tudi v gorskih krajih so bila letovišča polno zasedena. V Sloveniji na Gorenjskem predvsem Bled in Bohinj. Močno se je letos povečalo tudi število zasebnih sob, za katere je bilo zaradi nižjih cen in prijetne bolj domače ureditve, vedno veliko povpraševanje. Marsikje so privatniki nudili tudi celodnevno oskrbo, ki je bila sorazmerno poceni.

Iz leta v leto več tujih gostov imajo tudi naša zdravilišča. Mnogi inozemski gostje prihajajo leto za letom v posamezna zdravilišča, kjer so z uspehi zdravljenja zelo zadovoljni. Zveza avstrijskih bolniških blagajn je nedavno sklenila dolgoročno pogodbo o pošiljanju avstrijskih zavarovancev na zdravljenje v Rogaško Slatino. Po pogodbi bodo posamezni avstrijski zavarovanci skozi vse leto na tritedenskem zdravljenju v Rogaški Slatini.

Boljša menjava deviz je vsekakor ugodno vplivala na tujski promet, saj je ob ugodnejšem tečaju kupna moč tujih turistov večja. V jesenskih mesecih so mnoga gostinska podjetja znižala cene penzionov za 10 do 15 odstotkov. Objavljajo že tudi cene gostinskih uslug za prihodnje leto, ki bodo ponekod celo nekoliko nižje od letošnjih.

Med turisti ob naših obalah, v gorskih letoviščih in v zdraviliščih so bili tudi naši izseljenci. Mnogi so potovali z lastnimi avtomobili ali pa so jih vozili svojci

ter so obiskovali razna letovišča. Nekateri so bili raje na morju, drugi v planinskih krajih. Veliko pa se jih je tudi odločilo za zdravilišča. Zlasti Dolenjske in Šmarješke toplice, zdravilišče Laško in Rogaška Slatina imajo med našimi izseljenci številne tudi večkratne ali kar stalne obiskovalce. Naš znani rojak iz Francije, Jože Martinčič, ki vsako leto obišče rodno Slovenijo, nam je letos takole pisal iz Šmarjeških toplic: »Petinštirideset dni zdravljenja na Dolenjskem je v mojih od kremenovega prahu zatrdelih pljučih naredilo prostora za petinštirideset tednov do mojega ponovnega zdravljenja v letu 1966. Naj bodo dnevi, ki so mi še ostali do vrnitve, namesto garancije za zdravje.«

Veliko so nam naši izseljenci na matici pripovedovali o svojih vtisih iz krajev, kjer so letovali ali bili na izletih. Še več nam zdaj po povratku pišejo v pismih. Mnogi poročajo o tem tudi v obširnih člankih v ameriški Prosveti in drugih listih.

Predvsem so bili navdušeni tisti rojaki iz Amerike in Kanade, ki so se pripeljali z našimi letali Adria avioprometa, ki so jih prinesla naravnost v Slovenijo na Brnik. To je bilo zanje posebno doživetje, ki jih je navdalo s ponosom. Tisti, ki so potovali z drugimi letali in morali izstopiti v Zagrebu, so to močno obžalovali. Tako nam je rojakinja iz Clevelanda potožila v pismu: »Po dvainštiridesetih letih sem obiskala svoj stari kraj in rečem vam, da sem bila zelo srečna in zadovoljna. Le tega si ne bom nikoli odpustila, da nisem prišla s takšno skupino, ki se je z letalom pripeljala naravnost na naša slovenska tla. Saj je za nas, ki smo tako dolgo odtrgani od doma, čisto nekaj posebnega in lepega, da je prvi korak, ki ga napraviš spet v rojstni domovini, res na tleh, kjer si se rodil. Zdaj ko ima Slovenija svoje letališče je to vendar mogoče.«

In kaj so nam še povedali oziroma napisali?

Še in še jih je ganila lepota rojstne dežele in s ponosom navdal njen napredek. »Rada bi doživela, da gradimo še drugi pogledat v rojstni kraj svojih staršev. Da vidijo vaše prijazne obraze, vaše morje in lepe gore, slišijo vašo pesem in sploh vse, kar je s tem skupaj povezano in pomeni Slovenijo. Povsod smo bili tako lepo sprejeti in postreženi, posebno v času izseljenskega tedna smo bili izseljenci na vseh prireditvah deležni velike pozornosti. Doživetij, ki sem jih v srcu odnesla s seboj, mi nihče ne more vzeti. Spremljala me bodo do groba...« je zapisala Ivanka Kapel iz Willoughbyja.

»Vozil sem se skozi veliko lepih krajev in končno prispel v najlepšega, v domovino. Zdaj je vse tako obnovljeno, da sem samo gledal, ko sem prišel v rodno Prekmurje. Toliko novih hiš in naselij. Celo asfaltirane ceste sem našel doma... Ko si nekaj prihranim, bi se rad spet vrnil za stalno domov...« nam je povedal v svojem pismu Ernest Kološa, ki dela na Švedskem.

Tu pa tam je kanila tudi grenka kaplja razočaranja. Rojakinja je na primer potožila, kako ji je bilo bridko, ko jo je natakara na domačih tleh zamenjal z nemško turistko in jo nagovoril v nemščini, ona, ki je po tolikih letih obiskala domači kraj, pa se je vendar tako veselila, da bo govorila samo slovensko.

Še nekaj posnetkov z letošnjih srečanj

- 1 Svojci nestrpno pričakujejo prihod letala
- 2 S prireditve v Trbovljah
- 3 Mrs. Boletova iz Detroita s hčerkama
- 4 Slovenec iz Francije s soprogo in hčerko ob odhodu
- 5 Na izseljenski prireditvi v Prekmurju
- 6 Zadnja letošnja skupina se vrača v Kanado
- 7 Veronika Uwesolak iz Waubacha s predstavnikom Matice
- 8, 9, 10 Trije posnetki s piknika v Grobljah. Na tretjem so predstavniki kamniške podružnice matice z rojaki
- 11 Rojaki iz Argentine na sprejemu v skupščini SR Slovenije

1	6	8
2		9
3	4	10
5		7 11

IZSELJENCEV SMO NAJBOLJ VESELE

JOZE PREŠEREN

1

2

1 V letalih AA vam domača dekleta prijazno postrežejo

2 Prihod ene od številnih skupin na ljubljansko letališče

Letala slovenske letalske družbe Adria-aviopromet so letos 21-krat preletela Atlantik. Pristajala so v New Yorku, Washingtonu, Torontu in prvič tudi v Clevelandu, od koder so pripeljali v domovino naše rojake, izletnike SNPJ. Nekaj dni za tem je Frank Česen med drugim napisal v Prosveti: Letos 23. junija smo imeli Clevelandčani priliko osebno videti enega teh letal na Hopkins letališču. Tega dne je namreč letalo AA naložilo 82 turistov, članov SNPJ, ki so šli v Jugoslavijo na tritedenski obisk... Prijazni kapitan Slovenec je rekel, da potujejo po raznih deželah in doživljajo zanimive dogodke. Pred prihodom v Cleveland so bili v Washingtonu... Ženske so obkolile prikupno stewardeso, Mariborčanko, ki je kar niso pu-

stile naprej. Prevladovalo je domače vzdušje in posadka se je počutila kot v Ljubljani... Posadka šteje deset članov. Vsi so mladi in večji svojega posla, ki ga očitno ljubijo.

Podjetje AA je v zadnjih letih naredilo velik vzpon. Uveljavilo se je kot zanesljiva in točna družba, katere letala so postala znana na skoraj vseh evropskih letališčih. Skupno bodo letos pripeljali v Jugoslavijo okrog 34.000 turistov. Svoja letala dajejo največkrat na voljo zahodnoevropskim turističnim agencijam, ki vozijo v Jugoslavijo svoje turiste.

Za slovenske in jugoslovanske rojake v ZDA in Kanadi pa so letala AA še posebno ugodna. Čeprav so nekoliko počasnejša kot reaktivna letala, traja potovanje z njimi manj časa kot z reaktivnimi na rednih linijah. V domovino lete brez prestopanja in utrudljivega čakanja na raznih letališčih. Spominjamo se letošnjih izletnikov, ki so potovali z rednimi letalskimi linijami in se pritoževali nad dolgim čakanjem v Amsterdamu ali Zürichu ali še kje. Ves polet z letalom AA do ljubljanskega letališča pa traja okrog 17 ur.

V našem letalu se potniki počutijo kot na domačih tleh. Saj je v letalu zmeraj domače razpoloženje, stewardese govorijo slovensko ali angleško, strežejo potnikom, s slovenskimi jedili, zmeraj so jim na voljo in skrbijo, da se čimbolj ugodno počutijo. Posebej skrbijo tudi za otroke.

Ko smo se oglasili v prostorih Adria avioprometa v Ljubljani, smo tam srečali tudi Ido Globokar, eno od stewardes, ki nam je o letošnjih srečanjih z rojaki v letalu med drugim povedala:

»Izseljenci so naši najboljši potniki. Vse smo ve-sele, kadar se vozimo z njimi, zato se še bolj potrudimo. Čutimo se del njihove družbe. Srečanja z njimi so zmeraj lepa, saj vidimo njihovo radost, ko se vračajo na obisk v domovino. 'To so pa naše punce', rečejo, ko nas zagledajo. Menda se nam to na obrazih pozna. Pogovarjamo se kot stari znanci...«

»Lepo je slišati tam rojene otroke naših izseljen-cev, ki pogosto zelo lepo govorijo slovensko in so ponosni, da so njihovi starši Slovenci. Domovina njihovih staršev je tudi njihova domovina. Tudi s tem, da se peljejo s slovenskim letalom, pokažejo svojo pripadnost.«

Medtem ko se rojaki, ki potujejo z rednimi letalskimi linijami, večinoma ustavijo v Zagrebu, od koder imajo še dobri dve uri vožnje z avtobusom do Ljubljane, pa letala AA pristajajo na ljubljanskem letališču v Brniku. To letališče se je v zadnjem času zelo uveljavilo, saj je po številu pristankov na prvem mestu med jugoslovanskimi letališči in na njem pristajajo letala različnih evropskih letalskih družb. Od tod do Jadranskega morja ni tako daleč, njegova okolica pa je naravnost idilična.

Lepo je bilo, ko smo letos na letališču »Ljubljana« sprejemali rojake, ki so se pripeljali z velikimi štirimotornimi letali DC-6 AA iz Kanade ali ZDA. Dekleta v narodnih nošah so segala rojakom v roke, fant s širokim gorenjskim klobukom pa je igral na harmoniko. Vsi so bili veseli in nasmejani. Na drugi strani pa so čakali sorodniki in znanci. Upamo, da bo takih skupin prihodnje leto še več.

Hvala za gostoljubje!

JOŽE PLEVNIK

Spet sem doma, v naši beli Ljubljani, v naši prelepi Sloveniji. Veliki brneči ptič Adria-Avioprometa me je visoko pod nebom udobno in varno prenesel preko velike luže. V evropski nižini je prav takrat divjal hud vihar, ki je, žal, tudi pri nas povzročil veliko škode. Je že tako! Ob raznih težavah, ki jih imamo na poti našega vsestranskega razvoja, nas od časa do časa prizadenejo še razne naravne katastrofe. Enkrat je to suša, drugič moča in poplave ter razdejanja po neurjih. Ta kruta usoda je menda nas Slovence skovala v tako trdožive ljudi. Nič nas ni moglo spraviti s tega sveta. Niti neusmiljena priroda, niti tuji zavojevalci. To smo dokazali v naši zgodovini že neštetokrat, tako doma kot tudi na vseh kontinentih, kamor je življenje zaneslo naš živelj.

Včasih mi je srce zadrhtelo ob težkih zgodbah o trpljenju naših ljudi in pomanjkanju, ki sem jih poslušal tam pri vas. Toda vse to je za vami in nami. Naš človek — iznajdljiv in družaben kot je — je v tujini kmalu spoznal, da se kot posameznik ne bo mogel uspešno upirati velikim težavam, s katerimi se je srečal vsak tujec v novem svetu. Zaradi tega so naši izseljenci kaj kmalu osnovali razna podpora in kulturna društva ter se skupno uprli vsem težavam v boju za življenjski in narodnostni obstanek.

Ne vem, zakaj vam to pripovedujem. Saj ste sami doživljali vse te stvari in jih še doživljate. To je del vašega življenja in vaše zgodovine. Razumeli pa boste, da so te stvari tu, v vašem starem kraju, manj znane. Jaz sam sem ostrmel nad tem, kljub dolgoletnemu delovanju pri Matici in dokajšnjemu poznavanju našega izseljenstva, ko sem opazoval in dojemal veliko zgradbo slovenskih organizacij, ki ste jo v preteklosti zgradili v novi domovini. Samo na clevelandskem področju sem jih naštel skoraj dve sto. Pri tem pa niti ne vem, če sem vse preštel. Tu je predvsem devet slovenskih domov, ki so bili vedno trdnjava boja za življenjski in narodnostni obstoj in izvor kulturnega življenja naših ljudi. Tu je še vrsta pevskih in dramskih duštev, razne podporne organizacije s številnimi podružnicami, razna slovenska društva in klubi, ženske zveze, časopisi, cerkve, šole in ne nazadnje mladinske organizacije.

Da, mladinske organizacije, kjer sodeluje že mladina četrte generacije. Močno ginjen sem poslušal na neki društveni prireditvi mladinski pevski zbor, v katerem pojejo tudi malčki 5—6 let. To je torej že tretja in četrta generacija. Slovensko govoriti sicer povečini ne znajo, zato jim je treba vsebino pesmi posebej razložiti. Naučili pa so se lepe slovenske pesmi, ki jo prav z zanosom pojo. Zares čudovito zveni iz njihovih ust »Gor čez izaro«. Bil sem tudi na vaji Glasbene matice v Clevelandu. Tudi tu sem ostrmel nad kvaliteto njihovega petja. Razne operne odlomke v slovenskem jeziku in pa predvsem naše domače slovenske pesmi, ki jih imajo na repertoarju, zapojejo tako lepo, da sem prepričan, če pridejo prihodnje leto k nam gostovat, da nam lahko prirede zares prijeten večer.

Ko sem opazoval in doživljal vse to, sem šele prav doumel, kako je mogoče, da se je naše slovenstvo daleč od rodne zemlje obdržalo tako čisto sredi neizmerno velike in prečudne dežele, preplavljen je ljudmi vseh narodnosti sveta. Ta organiziranost vam je dala toliko moči, da ste vzdržali tudi v najtežjih časih. S pravo slovensko marljivostjo, bistrostjo, poštenjem in ustvarjalnostjo ste dokazali svojo vrednost. Tako da že dolgo nisti več tujci v deželi, ki ste ji dali svoj um in svoje srce.

Na seji Slovenske izseljenske matice sem poročal o vsem tem in še o mnogih drugih stvareh. O prisrčnem prijateljskem sprejemu. O toplih stiskih rok in o pozdravih številnih iskrenih prijateljev naše Matice. O tem, da so vezi med vašimi organizacijami in Matico vse tesnejše in iskreno prijateljske. O željah, da bi se te vezi še bolj kot doslej krepile in razvijale.

Hvala vam, dragi rojaki in prijatelji v Clevelandu, Euclidu in drugih naselbinah v okolici Clevelanda ter v Chicagu. Hvala vam v mojem imenu in v imenu Slovenske izseljenske matice za vse tiste tople stiske rok in gostoljubnost, ki ste mi jo izkazovali povsod, kjer sem se srečaval z vami, pa naj je bilo to na sejah, raznih prireditvah, piknikih, baliniščih ali pa v vaših prijaznih domovih, kjer sem bil postrežen z okusnimi ajdovimi žganci ali pa s slovensko potico in drugimi našimi narodnimi jedmi, ki bi jih tudi tu doma težko našel bolje pripravljene. Prihodnje leto pa — na svidenje tu v starem kraju, ki je medtem postal že ves nov in preroben, ki vas bo vedno z veseljem sprejel.

Obiskali so nas

Čeprav so se vse letošnje skupine naših izseljencev že vrnile, na matici nismo brez obiskov. Skoraj ni dneva, da se ne bi oglasilo nekaj rojakov, ki so se odločili za dopust v zgodnje jesenskem času ali pa so delj ostali pri nas. Med drugimi smo se v začetku septembra spet srečali z gospo Mary Molekovo, vdovo pokojnega slovenskega pisatelja v Ameriki Ivana Moleka, ki je zaposlena na univerzi v Minnesoti. Z gospo Molekovo smo se srečali že lani, ko je bila v Jugoslaviji službeno. Obiskala je ustanove, ki zbirajo zgodovinsko gradivo o naših izseljencih, ker je na mineotski univerzi zaposlena v oddelku, ki zbira zgodovinsko gradivo o izseljencih slovanskega rodu. Letos pa je bila na zasebnem potovanju po Evropi. Na povratku iz Salzburga je obiskala tudi Jugoslavijo, nato pa je potovala dalje proti Italiji.

Mesec dni sta se mudili v Sloveniji tudi gospa Theresa Kerže, soproga dolgoletnega slovenskega časnikarja v ZDA pokojnega Franka Keržeta, in njena hčerka Thereza Čejovič. Obe živita v Bellflowerju v Kaliforniji. Kljub osmim križem je gospa Keržetova še zelo čila in živahna. Povedala je, da je pred tremi leti v Ljubljani z desetimi sošolkami slavila 50-letnico mature na ljubljanskem učiteljsišču. Rojakinja Keržetova je doma iz Sodražice, iz znane Lovrenčičeve družine. Skozi vsa leta je bila zvesta in neutrudna sodelavka svojemu možu, ki je leta 1915 začel izdajati

edino slovensko leposlovno revijo v Ameriki »Čas«. V to revijo je tudi sama pisala in redno objavljala razne strokovne nasvete za ženo in dom. Gospa Keržetova je poslala ljubljanski univerzitetni knjižnici nekaj zgodovinskega gradiva o slovenskih izseljencih. Ob obisku v Sloveniji sta si s hčerko ogledali v univerzitetni knjižnici v Ljubljani zbirko zgodovinskega gradiva in sta bili z obiskom zelo zadovoljni. Pred prihodom v Jugoslavijo sta Keržetova in njena hčerka obiskali Sovjetsko zvezo in Nemčijo.

Konec avgusta smo na matici pozdravili družino Rumo iz Švice. Gospa Rumo je doma iz Vipave in je sestra nekdanje urednice Glasa naroda, pesnice Ane Krasne iz New Yorka. Poleg soproga je gospa Rumo letos pripeljala s seboj tudi 17-letnega sina, ki je zdaj prvič videl njeno rojstno deželo. Fant, ki obiskuje gimnazijo, ima velik talent za risanje in slikanje, zato je njegova mama želela, da bi ob tem obisku poleg naravnih lepot spoznal tudi umetnost njene rojstne dežele. Prav radi smo ustregli kolikor je bilo trenutno mogoče. Dogovorili smo se z vodstvom Narodne galerije, da so jim razkazali zbirke naših starejših slikarskih mojstrov, obiskali so tudi mednarodno grafično razstavo v Moderni galeriji. Nato so Rumovi odpotovali na naš Jadran, kjer so na Malen Lošinju preživeli svoj letni odih.

Iz daljne Avstralije je prišel obiskat svojo mater in sorodnike v domovini rojak Albin Šerbinek iz okolice Maribora. V Avstraliji živi 14 let in je že dolgoletni naročnik Rodne grude in Izseljenskega koledarja. Mimogrede, ko je z vlakom potoval iz Rima, do koder je potoval z letalom, se je oglasil tudi v uradu Slovenske izseljenske matice in našega uredništva ter nam povedal marsikaj zanimivega iz življenja naših rojakov v Avstraliji. Omenil je, da se naši ljudje težko privajajo na življenje v tej daljni deželi, kjer je drugačno podnebje, navade in način življenja. V okolici Sydneja zelo pogrešajo kako društvo oziroma društvene prostore, kjer bi se lahko zbirali, ustanovili kako kulturno umetniško skupino in izdajali svoj časopis. Za enkrat je to še nemogoče, ker se mnjenja in predlogi med seboj še preveč razlikujejo. Enotnost bi bilo treba vzpostaviti v nekem društvu, ki bi mu ne bila podlaga kakršnakoli politična pripadnost.

Naši parlamentarci pri Fulbrightu

Jugoslovansko parlamentarno delegacijo, ki se je pred tem udeležila konference medparlamentarne unije v Ottawi, je v Washingtonu sprejel tudi predsednik zunanjepolitičnega odbora senata James Fulbright. Jugoslovansko delegacijo sta pozdravila vodja demokratske stranke v senatu Mike Mansfield in ugledni republikanski senator George Aiken. Razgovor s senatorjem Fulbrightom je potekel v prisrčnem in prijateljskem ozračju in se je nanašal na vprašanja, ki zanimajo obe strani.

Za tem je jugoslovanska parlamentarna delegacija, ki jo je vodil dr. Jože Vilfan, obiskala še New York.

DOBRE ŠOLE ZA DOBRE STROKOVNJAKE

S septembrom je prišel tudi začetek novega šolskega leta, v šolah po vsej deželi se je spet pričel živžav, brez katerega so šole kakor mrtve. Začetek šole je za otroke povsod, po mestih in vaseh, pravi dogodek. Za nekatere pa je letos še posebno slovesno: preselili so se v nove šole. Nanje so ponosni vsi, tako šolski otroci kot tudi drugi prebivalci. Zavedajo se, da šola služi vsem, da je ogledalo njihovega napredka.

V Križevcih in Prekmurju so letos odprli že štiri-najsto novo šolo, kolikor jih je bilo v murskosoboški občini zgrajenih po vojni. V njej so štiri velike učilnice, vanjo je napeljan vodovod, ogrevana pa je s centralno kurjavo. Nekaj sredstev za šolo je prišlo iz republiških skladov, nekaj je dala občina, nekaj pa so prispevali tudi sami občani, predvsem s prostovoljnim delom pri napeljavi vodovoda in urejevanju okolice.

Novo moderno in okusno opremljeno šolo so odprli v Šempetru pri Gorici. Tudi v njej se je že začel pouk za vse šempetrske osnovnošolske otroke, ki bodo imeli sedaj veliko boljše pogoje za učenje.

Veliko novo šolo so odprli tudi v Trebnjem na Dolenjskem. Šola ima več svetlih, prostornih učilnic, kabinetov, stranskih prostorov, še najbolj pa so učenci in vsi Trebanjci ponosni na veliko telovadnico. Slovesne otvoritve šole se je udeležil tudi predsednik izvršnega sveta Slovenije Janko Smole.

Naprosili smo namestnika republiškega sekretarja za šolstvo Borisa Lipužiča, da nam odgovori na nekaj vprašanj v zvezi s položajem šolstva po gospodarski reformi. Prav rad se je odzval naši prošnji.

Vprašanje:

V naši reviji, ki slovenske izseljence seznaja z rastjo in razvojem njihove stare domovine, pogosto pišemo tudi o razvoju šolstva v Sloveniji. Po zadnjih spremembah v sistemu našega gospodarstva bo imelo šolstvo poseben položaj. Kako bo to stanje pomagalo pri njegovem nadaljnjem razvoju? V čem se kaže posebna skrb in prizadevanja za šolstvo?

Odgovor:

Ob začetku gospodarske reforme je bilo posebej poudarjeno, da skrajna štednja na vseh področjih ne sme prizadeti šolstva v njegovem razvoju. Brez dobrih

šol si ne moremo zamisliti dobro usposobljenega in ustrezno izobraženega delavca v današnji dobi naglega razvoja znanosti in tehnike. In prav izobraženega, strokovno usposobljenega delavca potrebujejo naše tovarne sedaj, ko hočemo z gospodarsko reformo doseči, da bi vsakdo na svojem delovnem mestu delal čimbolj učinkovito, da bi čimveč ustvarjal. V šolstvo naloženi denar se bo lahko bogato obrestoval. Zato za vzgojo in izobraževanje ne bo manj denarja, marveč ga bo nedvomno iz leta v leto več kot doslej. To dokazuje tudi letošnji načrt gradnje 34 novih osnovnih šol in modernizacija večine gimnazij, preobrazba zastarelih vajenskih šol v sodobne poklicne šole, gradnja novih fakultetnih poslopij itd. Že lani je bilo zgrajenih 17 novih osnovnih šol, prenovljenih pa je bilo 53 šol. Zgrajen je bil tudi nov zavod za invalidno mladino, v gradnji pa so poslopja za slepo in gluho mladino. Lahko bi še naštevali. Posebna skrb bo v prihodnosti namenjena tudi izobraževanju odraslih, ki so zaposleni in si želijo pridobiti popolno osemletno osnovnošolsko oziroma strokovno izobrazbo.

Potrebe gospodarstva bodo nedvomno terjale vedno več strokovno izobraženih ljudi. Zdaj je tudi že v tovarnah in drugih podjetjih Slovenije 175 izobraževalnih centrov, ki po sprejemu v podjetje pripravljajo delavce za vključitev na delovno mesto. Število takih izobraževalnih centrov bo odslej bržkone naraščalo hitreje kot doslej, če bomo hoteli v podjetjih hitreje povečevati produktivnost in izboljšati kvaliteto izdelkov.

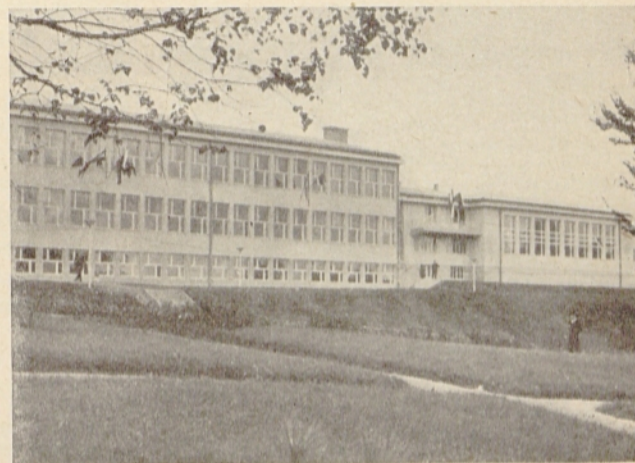
V šolah pa bo treba še bolj kot doslej skrbeti za čimboljši učni uspeh učencev. S prevozi učencev iz bolj oddaljenih hribovskih zaselkov in drugih manjših naselij v večje kraje, kjer so popolne in dobro opremljene osnovne šole, bomo tej mladini približali strokovne in druge šole in tako izenačili pogoje za šolanje vseh tistih, ki imajo ustrezne sposobnosti in nagnjenja za izobraževanje. Več pa bomo morali storiti tudi za varstvo in vzgojo predšolskih otrok in šoloobvezne mladine, zlasti za otroke obeh zaposlenih staršev.

Vprašanje:

Poznamo več vrst šol: šole prve stopnje, druge stopnje ter višje in visoke šole. Kako je urejeno financiranje glede na to, da so nekatere šole le v občinskem merilu, druge zopet v merilu več občin, tretje pa služijo vsej republiki?

Odgovor:

Predvideno je, naj bi tudi v prihodnosti kot doslej skrbela občine za predšolske varstveno vzgojne ustanove in osnovne šole, republika pa za visoko šolstvo. Za šole druge stopnje ali tako imenovane srednje šole pa naj bi si v prihodnosti delile po polovico finančnih obveznosti občine in republika. Del teh šol (strokovnih) pa bodo predvidoma prevzela gospodarska podjetja in poslovna združenja posameznih gospodarskih panog. Republika bo kot doslej skrbela tudi za večje posebne vzgojno-izobraževalne zavode, v katerih je umsko ali fizično prizadeta mladina z območja vse republike.

1 Adaptirano poslopje nove gimnazije v Novi Gorici

2 Nova šola v Trebnjem, ki je bila odprta letos v septembru

Vprašanje:

Kako se bo v bodoče reševal materialni položaj šol in prosvetnih delavcev?

Odgovor:

Do začetka leta 1966 bo predvidoma republiška skupščina sprejela zakon o financiranju šolstva, ki bo zagotovil stabilne vire za financiranje šol in tako omogočil skladnejši razvoj šolstva v prihodnjih letih. Seveda bo treba z denarjem zelo skrbno gospodariti, ker ga bo glede na velike potrebe tudi v prihodnosti primanjkovalo. V zadnjem času se je materialni položaj prosvetnih delavcev v primerjavi s preteklimi leti že precej izboljšal, menim pa, da si bomo morali tako v občinah kot v republiki prizadevati, da bodo šolam zagotovljena potrebna materialna sredstva za kvaliteten pouk in s tem za primerno plačilo vzgojno-izobraževalnega dela prosvetnih delavcev.

PO DOMAČI DEŽELI

Za boljše razumevanje med narodi

V dneh 30. in 31. avgusta letos se je mudil na prvem uradnem obisku v Sloveniji koroški deželni glavar g. *Hans Sima*, ki ga je spremljala njegova soproga in člani delegacije. Bil je gost predsednika izvršnega sveta SR Slovenije Janka Smoleta. V uradnih razgovorih med koroško in slovensko delegacijo so poudarili potrebo po nadaljnjem poglobljanju stikov med obema sosednima deželama, obravnavali pa so predvsem obmejna vprašanja, problem cestnih zvez, kulturno izmenjavo, turizem in gospodarsko sodelovanje.

Tretjega septembra so bili v Beogradu uradni pogovori med predsednikom Jugoslavije Titom in predsednikom ZAR *Naserjem*, ki je bil pri nas na štiridnevem obisku. Oba predsednika sta proučila nekatere aspekte politike neangažiranja in nekatere probleme v zvezi z bližnjo azijsko-afriško konferenco. Razpravljala sta tudi o položaju v Kašmiru in o indijsko-pakistanskem sporu. Sklenila sta, da bosta poslala vladama Indije in Pakistana poziv za nujno vzpostavitev miru.

Na štirinajst dnevnem oddihu v Jugoslaviji je bil prvi sekretar madžarske socialistične delavske stranke *Janos Kadar*, ki je imel s političnimi predstavniki Jugoslavije neuradne razgovore. Med svojim bivanjem v naši deželi si je visoki gost ogledal tudi lepote in zanimivosti naše dežele. Med drugim se je udeležil otvoritve zagrebškega velesejma, kjer je izrazil veliko zadovoljstvo nad razstavljenimi industrijskimi in drugimi izdelki.

V Jugoslaviji je bil na nekajdnevem uradnem obisku tudi danski zunanji minister *Peer Haekkerup*, ki je imel uradne pogovore z državnim sekretarjem za zunanje zadeve Markom Nikezićem. Ob dansko-jugoslovanskih razgovorih so razpravljali o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi. V sporočilu je med drugim rečeno, da bo Marko Nikezić obiskal Dansko. Na Brionih je ministra Peera Haekkerupa sprejel tudi predsednik Tito.

Dva tedna je preživel kot turist v Portorožu tudi podpredsednik belgijske vlade g. *Antoine Spiney*. Med svojim bivanjem pri nas si je ogledal tudi Ljubljano, kjer ga je sprejel podpredsednik zveznega izvršnega sveta Boris Kraigher in mu priredil v hotelu »Lev« intimno večerjo.

Predsednik Josip Broz Tito se je konec septembra mudil na 6-dnevem obisku v Bolgariji. Prijateljski razgovori med najvišjimi jugoslovanskimi in bolgarskimi predstavniki so okrepili prizadevanja obeh bratskih socialističnih sosedov pri krepitvi političnih, gospodarskih in kulturnih vezi.

Svetovna konferenca o prebivalstvu

Med številnimi letošnjimi mednarodnimi srečanji v Jugoslaviji je bila vsekakor zelo pomembna svetovna konferenca o prebivalstvu, ki je bila konec avgusta v Beogradu. Na konferenci se je zbralo blizu tisoč znanstvenikov z vsega sveta, ki so v desetdnevni razpravah z različnih gledišč osvetlili enega največjih svetovnih problemov — prirastek prebivalstva. V razpravah je bila opazna velika prizadetost in želja za reševanje perečih problemov, ki izvirajo iz naraščajočega števila prebivalstva na eni strani in počasnega naraščanja proizvodnje hrane na drugi strani. Nekateri znanstveniki so opozorili na to, da se bo do leta 2000 število prebivalstva povečalo na šest milijard. To povzroča vsekakor veliko zaskrbljenost. Toda precej strokovnjakov je bilo mnenja, da se bo vzporedno z naraščanjem prebivalstva, povečala tudi sposobnost človeštva, da najde dovolj prostora za pridobivanje hrane.

1 | 3
2 | 4
3 | 5

1 Predsednik Tito z Janošem Kadarjem v hotelu Kras v Postojni

2 Podpredsednik belgijske vlade g. A. Spiney s podpredsednikom ZIS Borisom Kraigherjem na terasi hotela Lev v Ljubljani
3, 4, 5 Posebno ljudi ob Dravi so poplave hudo prizadele

Letošnji zagrebški velesejem je v vsem prekosil lanskega. Razstavljalo je 6320 razstavljavcev iz 59 držav in s štirih kontinentov. V Zagrebu so se letos zbrali predstavniki vseh ekonomskih in družbeno političnih grup na svetu — evropskega skupnega tržišča, EFTA, SEV, neangažiranih držav, kakor tudi iz dveh najbolj razvitih držav ZDA in Sovjetske zveze. Sejem je obiskalo okrog 1,730.000 obiskovalcev in okrog 100.000 poslovnih ljudi iz 80 držav, s katerimi Jugoslavija trguje. To je bil v prvi vrsti uspešen komercialni sejem, na katerem so sklepali pogodbe o poslovnem sodelovanju partnerjev iz različnih držav; zelo uspešno so sklepala pogodbe tudi domača podjetja, saj so nekatera prodala skoraj celotno letno proizvodnjo. Tuje in domače tovarne so pokazale tudi številne tehnične novosti.

Neporavnani dolgovi

Konec septembra je v Sarajevu zasedal kongres Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. Na zaključnem zasedanju kongresa so izdali tudi več dokumentov, med katerimi je bil tudi poziv vsem bivšim borcem, naj sodelujejo v boju za mir na svetu. V dokumentu je rečeno, naj bi bivši borci v interesu miru povzdignili svoj glas proti sleherni intervenciji in uporabi politike sile v mednarodnih odnosih.

Zaradi neizpolnjenih obveznosti vlade Zvezne republike Nemčije do jugoslovanskih državljanov, žrtev nacističnega preganjanja, je peti kongres Zveze združenj borcev Jugoslavije med drugim izjavil, da je jugoslovanska zahteva po odškodnini našla popolno razumevanje svetovnega javnega mnenja. Kongres poudarja, da je odškodnina žrtvam nacističnega preganjanja jasno določena mednarodnopravna in moralna obveznost Zvezne republike Nemčije in da bi pozitivna ureditev tega vprašanja hkrati pomenila vsaj delno materialno odškodnino in moralno zadoščenje jugoslovanskim žrtvam za neizmerno trpljenje in muke, ki jim jih je zadala okrutna nacistična agresija. Kongres na koncu odločno zahteva, da vlada Zvezne republike Nemčije neutegnoma sprejme potrebne ukrepe za končno rešitev tega problema.

Reke so spet poplavile domove

Skoraj vsak mesec moramo pisati žalostna poročila o katastrofalnih poplavah in o škodi, ki jo je voda povzročila. Deževje v začetku septembra je povzročilo, da so prestopile svoje bregove mnoge slovenske reke in preplavile polja in domove. Najhuje je bilo spet ob Dravi, kjer sta bila mariborski Pristan in tekstilna tovarna letos že tretjič ogrožena. Reševalne ekipe so sicer ogroženo področje zavarovale z nasipi, voda pa je ponekod kljub temu vdrla v hiše. Precej družin so morali izseliti v Dravogradu, kjer je bila ogrožena okolica hidroelektrarne. V Ptujju je Drava preplavila travnike pri mlinu živilskega kombinata in vdrla v skladišče. Uničeno je bilo okrog 100 ton pšenice. Uničena je bila tudi perutninarska farma, kjer je utonilo okrog 380.000 piščancev. Le majhno število so jih utegnili rešiti.

Hudo je bila prizadeta tudi Goriška. Narasla Soča je odnašala telefonske drogeve, ruvala sadno drevje in poljske pridelke. V Brdih so poškodovani breskovi nasadi. Med Dolgo njivo in Ročinjem so se utrgali štirje zemeljski plazovi. Uničena sta mostova v Anhovem in Volarjih. Elektrarni Doblarji in Plave lep čas nista obratovali. Odrezan od drugega sveta je bil Tolmin, pri Mostu na Soči je nastalo pravo jezero. V Ilirski Bistrici je voda preplavila skladišča tovarne Lesonit in Elektrožage. Uničeni so kmetijski pridelki. V Logatcu je voda drla v hiše, povzročala škodo in terjala dvojno življenje. Kolikšno škodo je utrpela sleherni družina na tem področju in koliko žalosti in groze so ljudje doživeli!

Katastrofalne poplave so bile tudi na Koroškem, kjer je voda povzročila veliko gmotno škodo in terjala več življenj. Zlasti so bile velike poplave v porečju Drave. Iz Slovenije je odpotovala na pomoč posebna brigada 20 članov podjetja »Slovenija-cesta«, ki je pomagala pri usposabljanju mostov, ki so jih reke porušile ali poškodovale. Skupina 20 gasilcev iz Kranja in z Jesenic pa je prav tako odstranjevala ovire, ki so onemogočale normalizacijo prometa na področju Ziljske doline na Koroškem. Ta pomoč je sledila potem, ko je izvršni svet Slovenije izrazil pripravljenost pokrajinski vladi v Celovcu, da v mejah možnosti pomaga urediti stanje po katastrofalnih poplavah, ki so prizadele to avstrijsko pokrajino.

Jamarji vsega sveta v Sloveniji

Nad 500 jamarjev iz 26 dežel vseh petih celin se je 12. septembra udeležilo svečane otvoritve IV. mednarodnega speleološkega kongresa v koncertni dvorani Postojnske jame. Med udeleženci je bil tudi pokrovitelj kongresa, predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj, podpredsednik republiške skupščine dr. Marjan Breclj, podpredsednik izvršnega sveta Slovenije Beno Zupančič, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar, rektor ljubljanske univerze in drugi gostje.

Na nobenem od prejšnjih treh mednarodnih kongresov, ki so zasedali eden v Franciji, drugi v Italiji in tretji v Avstriji, ni bila udeležba tako številna. V spomin na ta dogodek je bila koncertna dvorana v Postojnski jami, kjer so se zbrali jamarji, preimenovana v kongresno dvorano. Ta novi naziv je bil obenem z zgodovinskim datumom začetka kongresa vklesan v spominsko ploščo, ki je bila ob tej priložnosti odkrita v kongresni jami.

V zasavskih gozdovih

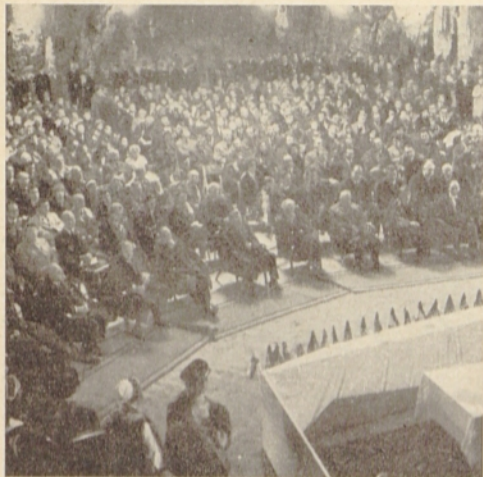
Čeprav leži Zasavje ob prometnih žilah: cestah in železnici, je tam dosti gozdov. Divjad v zasavskih gozdovih ima vse pogoje za življenje in razplod. Dovolj je divjih zajcev in srnjadi, po poljih pa fazanov, prepelic in jerebic. V zasavskih gozdovih najdeš tudi večje »štuke«, kakor pravijo domači lovci veliki divjadi: jelenom, gamsom in v zadnjih letih tudi divjim prašičem. Seveda pa je tudi dosti roparic: štirinožnih tatinskih lisic, kraguljev in drugih pernatih tatov, ki povzročajo škodo zlasti gospodinjam in njihovim kokošim.

Lov na vso to pisano divjad pa ne prinaša veselja in razvedrila le domačim članom zelene bratovščine v litijski, zagorski, trboveljski in hrastniški občini. V zadnjem času prihajajo v zasavske gozdove tudi inozemski lovci, zlasti iz Trsta in druge Italije. Vsi ti izkušeni in razvajeni lovci ne morejo prehvaliti lepote zasavske doline in njenih bogatih revirjev. Tuji lovski gostje pa hvalijo tudi vzorne zasavske lovce kot prizadevne gojitelje divjadi. Časi »ravbšicarjev« in lovcev mrhovinarjev, ki so zahajali v gozd le zaradi mesa, so minuli in današnji slovenski lovci skrbijo za pravilno in dovoljno prehrano in zaščito divjadi v naših gozdovih. Zato uničujejo tudi vse roparske nasilnike. Medtem ko je lov na divje zajce, srnjad in druge živali dovoljen le ob določenih mesecih, je odstrel lisic, teh najbolj neugnanih roparic, odprt vse leto. Včasih naleti na skrito lisičino tudi kak kmet, ki se maščuje tatinski rjavki za škodo pri kokoših. Letos so v Jablaniški dolini, pa tudi v drugih vaseh litijske okolice, izbezali iz podzemnih gnezd precej zvitorupk, njihove mladiče pa so otroci ljubkovali in jih krmili z dudkami. Mladina rada pozablja na lisičje grehe in njihove tatinske obiske in se rada igra z mladimi lisičkami.

Prihodnje leto bo v Ljubljani svetovno prvenstvo v hokeju

Prihodnje leto bo v Ljubljani v dneh od 3. do 13. marca svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. To bo največja športna prireditve v naši deželi doslej. Vsa svetovna prvenstva v hokeju na ledu so bila vedno izredno dobro obiskana, zato pričakujemo tudi v Ljubljani še posebno zaradi ugodnih prometnih zvez velik obisk. Po dosedanjih prijavah bo sodelovalo na prvenstvu 500 tekmovalcev, okoli 150 sodnikov in udeležencev kongresa LIGH ter nad 700 novinarjev. Doslej se je prijavilo tudi že nad 6500 tujih turistov, do prireditve pa se bo to število prav gotovo podvojilo.

Kdo vse je v zadnjih tridesetih letih posegal v boj za najvišja mesta? Pričakovanja so se uresničila že na prvi predstavi. Kanad-

1
3 mlade lisičke, ki so jih našli v podzemeljski jami v Jablaniški dolini

2
Otvoritev IV. mednarodnega kongresa speleologov v koncertni dvorani v Postojnski jami

3
Naš Amerikanec George Verčič iz Leskovic pod Blegašem s svojimi prijateljicami Jenny in Frances Demšar pozdravlja vse znanke v ZDA

4
Pokojni Jack Cuznar z rojakinjo Slosarjevo na pikniku na Otočcu

čani so demonstrirali hokejske sposobnosti, ki jim nihče izmed drugih partnerjev še zdaleč ni bil kos. Šele devet let pozneje so ZDA za las »prehitele« do tedaj nepremagljivo kanadsko vrsto in ji s tem zadale najhujši udarec kot vodeči ekipi na svetu. Predno se je med zmagovalce na svetovnih prvenstvih prvič vpisala proti vsem pričakovanjem še Velika Britanija, je Kanada še dvakrat požela največ uspehov. Tedaj se je v vodilno hokejsko trojko vmešala še Češko-slovaška, v zadnjem času pa sta se pridružili še Sovjetska zveza in Švedska. V »deželi tisočernih jezer« so letošnjo pomlad sovjetski igralci že tretjič zapored ponovili uspeh najboljše hokejske vrste na svetu.

To je torej le kratek pregled svetovnih hokejskih prvenstev pred srečanjem najboljših vrst s »starega kontinenta« prihodnje leto. Med 3. in 13. marcem bomo videli v športnem parku inž. Stanka Bloudka v Ljubljani, po izločilnih borbah v posameznih tekmovalnih skupinah, ki bodo še na Jesenicah in v Zagrebu, enkratne mojstre svetovnih prvakov iz Sovjetske zveze, z njimi pa odlične češkoslovaške predstavnike, goste iz Švedske, Kanade, NDR, ZDA, Finske in Norveške.

World Ice Hockey Championships

Exactly 100 foreign and domestic agencies, newspapers and radio, television and photographic companies have been preliminary registered as per September 1st, 1965 for World and European Ice Hockey Championships which will take place in Yugoslavia between 3rd and 13th March 1966. The Press Service Commission has so far received entries from 14 different countries. Competitions in A, B, and C group will be held in Ljubljana, Zagreb and Jesenice. The seat of the Organizing Committee is in Ljubljana where also sessions of the Congress IGH will take place.

World Ice Hockey Championships in Yugoslavia have attracted a general interest throughout Europe. Tourist agency Kompas from Ljubljana which has been appointed general tourist agent regarding the visit of the World Ice Hockey Championships in 1966 has up to this time received numerous preliminary entries of the tourists willing to visit this championships.

Naši kegljači

Začetki slovenskega kegljaškega športa segajo dve desetletji nazaj, ko je kmalu po osvoboditvi Božo Kombol kot prvi jugoslovanski kegljač segel po naslovu državnega prvaka. Za njim se je v zadnjih petnajstih letih zvrstila elita naših najboljših predstavnikov na domačih in tujih tekmovališčih. Kranjčan Vlado Martelanc je bil prvi slovenski zastopnik, ki je stopil na najvišjo stopnico državnega prvenstva. Bilo je to pred dvanajstimi leti v Mariboru, v Beogradu pa je le nekaj dni za tem ponovno osvojil najvišjo domačo lovoriko. Sedem let pozneje je znova prejel priznanje državnega prvaka. Seveda pa Martelanc ni bil edini od slovenskih moštrov v kegljanju. Ko je mladi, do tedaj še neznani šofer z Rakeka Leon Grom pred štirimi leti premagal vse svoje nasprotnike, ki so se zbrali na elitni domači reviji v Zagrebu, je bilo očitno, da smo dobili v njem »novopečenega« kegljača izrednih kvalitet, ki je leto dni kasneje spet posegel po naslovu državnega prvaka. Zadnji dve leti smo bili priče uspehom 34-letnega ljutomerskega ekonomista Mira Steržaja, člana mariborskega Branika, ki je dvema naslovoma državnih prvakov pridal pred letom dni še priznanji svetovnega rekorderja in evropskega prvaka.

Dva nova grobova

Ko smo se letos zbrali na izseljenskem pikniku v Grobljah, smo tisti, ki večkrat prihajamo na te piknike, čutili, da nekoga manjka. Prav za prav jih je manjkalo več, toda med tistimi manjkajočimi smo se še posebej spomnili nanj, saj je tako rad prihajal na piknike in nikoli ni pozabil prinesiti s seboj ameriške zastavice. Na skupinskih fotografijah je potem vedno stal nekje v sredi s svojo zastavico, ves nasmejan in dobre volje, ta naš večni fant, ki je bil kljub osmim križem in še čez ves mladeniški in bistro čil.

Letos Jacka Cuznarja iz Podkorena ni bilo na piknik. V eni prejšnjih številčk smo že pisali, da se je spomladi na povratku z izleta po Italiji pri odskoku iz vozečega vlaka hudo poškodoval in je nato več mesecev ležal v bolnišnici na Jesenicah. Zdravniki so se zelo trudili, da bi mu pomagali in mi smo upali, toda žal zaman. Ko so ga poleti obiskovali njegovi prijatelji, rojaki, ki so prišli v Slovenijo na obisk, je v pomenku odkrito dejal, da čuti, da se bo moral posloviti. Grenko je to povedal, ni skrival, da mu je hudo, saj bi še rad živel kljub 84 letom, ki jih do svoje nepredvidene nesreče ni nič kaj občutil. Nedavno se je iztekla njegova življenjska pot; 23. septembra je v Podkorenu pri Andrejevi cerkvi legel k svojim prednikom v dobro domačo zemljo.

Ze pred leti se je za stalno vrnil v svoj rodni Podkoren. Bil je zelo razgledan in načitan. Tudi na Rodno grudo je bil že od začetka naročen in to prva leta kar na dva izvoda, enega zase in drugega za prijatelje sovaščane. V domačem kraju je nameraval ustanoviti čitalnico, a žal ni našel dovolj razumevanja in je ostalo le pri načrtu. Vnet je bil za vse lepo in dobro in tako bo tudi spomin nanj ostal lep in dober v srcih vseh nas, ki smo ga poznali in spoštovali.

V Mali Slevici na Primorskem je nedavno umrl toliminski rojak Ivan Leban, ki je veliko izkusil v življenju. Pod Italijo je bil preganjan in zaprt zaradi svoje napredne politične dejavnosti. Ko so ga pomilostili, je pobegnil v Jugoslavijo, kjer pa so ga tudi izgnali. Nato je delal v osemnajstih državah, dokler se l. 1929 ni naselil v Belgiji. Bil je zidar in rudar. V Belgiji je bil član Združenja »Svobodna Jugoslavija«. Po osvoboditvi se je za stalno vrnil v domovino, kjer je v Mali Slevnici našel družico in dom. Ukvarjal se je s sadjarstvom in pisal spomine, ki bodo gotovo zanimiv prispevek k zgodovinskim zapisom o naših izseljencih. Žal mu je smrt prezgodaj ustavila pero.

Ina

KULTURNI ZAPISKI

Televizija pri nas

JANA MILČINSKI

Na strehah naših hiš je iz dneva v dan več televizijskih anten. Število televizijskih naročnikov je močno preseglo 80.000 in, ker se okrog vsakega sprejemnika zberejo vsaj štirje gledalci, lahko trdimo, da gleda televizijo zdaj že vsak peti Slovenec. Zadovoljiti tolikšno število gledalcev najrazličnejših okusov in želja, je težka naloga.

»Vsakomur ne moremo vselej ustreči,« so povedali strokovnjaki, ki skrbijo za televizijski program. »A prepričani smo, da bo spored, ki smo ga pripravili za jesenske in zimske dni, prinesel vsakemu gledalcu nekaj zanimivega, poučnega in zabavnega.«

Že v pretekli sezoni je bila ena najzanimivejših in najbolj gledanih oddaj »Kulturna panorama«. Vodi in pripravlja jo Aleksander Čolnik, mladi pravnik, ki pa se je ves posvetil kulturi in televiziji.

Doslej smo Slovenci veljali za vase zaprte ljudi, ki zabavljamo in kritiziramo le skrivaj in po kotih. Prav ta oddaja pa je pokazala, da tudi naši ljudje na glas in pogumno povedo, kje koga čelvelj žuli. Morda je prav to eden vzrokov, da je ta oddaja številnim gledalcem tako pri srcu.

Tako kot v lanski sezoni, bodo tudi letošnje vsakotedenske »Kulturne panorame« spremljale najaktualnejše zanimivosti o gledališču, likovni umetnosti, knjižnih novitetah, glasbi, najrazličnejših predstavah ali kulturnih prireditvah. Novost pa bodo oddaje, ki jih bodo z reportažnim avtom posneli na raznih kulturnih prireditvah zunaj Ljubljane in tako zajeli čim več zanimivosti iz vse Slovenije.

Oddaje »Kulturna panorama« stečejo brez priprav in daljših vaj, pa so zato zelo zahtevne tako za izvajalce kot za tehnično ekipo. Za letošnjo jesen je že pripravljenih nekaj zanimivih razgovorov s kongresa PEN kluba na Bledu.

Te oddaje spremljajo vse najvažnejše kulturne dogodke: uspehe domačih kulturnih delavcev, obiske iz tujine itd. Zelo zanimiv je bil razgovor z rojakom Gobcem, profesorjem za »speech« na univerzi v Oklahomi, ki je letos proučeval delo na naši univerzi. »Potrudili se bomo,« je obljubil vodja oddaj Aleksander Čolnik, »da bodo rojaki še večkrat stopili pred naše kamere. Našim gledalcem bi radi pokazali, kako živi slovenska kultura na tujem, in kolikšen vpliv je imela in ima na kulturo tujih narodov.«

Tudi oddaja »Malo za vsakogar, nekaj za vse« bo namenjena najširšemu krogu gledalcev. V tej oddaji bodo sodelovali najrazličnejši strokovnjaki z nasveti o urejanju stanovanja, o modnih novostih, o avtomobilizmu in zboljšanju prometne varnosti, o lepem vedenju, higieni in podobno. V oddajah ne bodo manjkali nasveti o negi in zdravju telesa, ter napotila psihologa o problemih v zakonu, vzgoji otrok, duševnemu razvoju in medsebojnem sožitju.

Namen teh oddaj je pomagati gledalcem pri reševanju težav in zapletov, ki jih prinaša vsakdanje življenje doma, pri delu, na oddihu.

Prav tako bo skušala pomagati ljudem priljubljena kuharska oddaja, ki jo vodi mojster Ivačič in je že v prejšnjih letih privabila pred male ekrane mlade in stare, ženske in moške. Jeseni bo mojster kuhe vsake tri tedne dajal napotke o ekonomični pripravi, dobre in zdrave prehrane, nas seznanjal z vsakimi modernimi pripomočki ter uvajal mlade gospodinje v tajnost kuharske umetnosti.

Nadaljevala se bosta jezikovna tečaja angleščine in ruščine. Letošnja novost pa bo oddaja o slovenskem jeziku in o pravilni rabi slovenščine.

Med zabavnimi oddajami so najbolj priljubljene televizijske igre domačih avtorjev. Na zadnjem jugoslovanskem televizijskem festivalu je zmagala »Balada o taščici«, delo slovenskega avtorja Igorja Torkarja. Tudi letos imajo v načrtu nekaj izvirnih domačih televizijskih iger in pa predelav iz domače novejšje novelistike. Enkrat mesečno bodo prenašali gledališke predstave, da bodo lahko

1 Slikar Veno Pilon (desno) v razgovoru z znancem v Piranu

2 Popularni napovedovalec TV Ljubljana Sandi Čolnik v razgovoru z Louisom Armstrongom

tudi gledalci izven mestnih središč videli najuspelejše storitve naših gledališč.

Otroci — mali pa tudi veliki — bodo lahko gledali pionirski tednik, lutkovne in igrane igrice, poučne oddaje za šolarje, pa še vrsto drugih nič manj zanimivih oddaj.

Program za prihajajočo sezono je zanimiv in dosti obetajoč. In prav je tako. Mali ekran ima važno poslanstvo: v sleherni, najbolj oddaljeno in samotno vas prinaša razvedrilo, pouk in zabavo ter odpira pogled v svet.

Naš izseljenec slikar Veno Pilon

J. M.

»Zagledal sem se v svojo preteklost. Iz nje se je tu pa tam odtrgal odlomek in se zableščal v temi spomina. Odlomki so se pred menoj nakopičili, časovno sem jih razvrstil in povezal v mozaik, v katerem sem spoznal svoj obraz. V okviru okolja se je spreminjala tudi moja podoba, ko je nanjo padla senca ali sončni žarek...«

Tak je uvod v knjigo »Na robu«, ki jo je spisal slikar Veno Pilon, slovenski izseljenec, ki je dolga leta preživel v tujini, a vezi z domovino ni nikoli pretrgal. Večkrat je prihajal v domovino na obisk, po vojni je s svojimi izkušnjami in znanjem pomagal premagovati začetne težave in se veselil slehernega napredka, ki ga je opazil pri nas. Po ženini smrti pa je postala vez tako močna, da ga je poklicala nazaj v domovino, kjer želi v miru preživeti svojo starost.

V knjigi, ki jo je izdala Slovenska Matica, nam vedro in živo opisuje svoje spomine, dobo, v kateri je živel, in sodobnike, ki jih je srečaval v svojem razgibanem, pestrem življenju. Spremljamo ga od rodne Ajdovščine, kjer je v hiši očeta — peka zagledal luč sveta, si brez truda prisvojil prve enojke in pozneje nadaljeval šolanje na realki v Gorici, kjer mu je profesor zagotovil slikarsko prihodnost. Po maturi obleče vojaško suknjo in gre branit cesarja in domovino. Z njim doživimo rusko ujetništvo, odmeve revolucije in končno premirje in povratek v domovino.

V tej dobi se je življenje marsikomu umirilo. Pilonovo pa je še naprej pestro in razgibano, bolj kot kdajkoli poprej: v Pragi študira slikarstvo, slika, potuje, razstavlja svoje slike v Avstriji, Nemčiji, Italiji. Po bratovi smrti, ki naj bi prevzel očetovo pekarno, se vrne domov in se loti dela v pekarni. A ne za dolgo. Spet ga vleče v svet. Niha med rojstno Primorsko, ki je po vojni pripadla Italiji in med domovino — Slovenijo. Menjava poklice, bivališča, končno pa se naseli v Parizu, ki mu postane drugi dom. Tam ga srečujemo v družbi z mnogimi slovenskimi kulturnimi ustvarjalci, ki hodijo v Pariz na šolanje in po navdih; vsem je ljubezniv mecen in prostovoljni kulturni ataše. Z njim spoznamo najvidnejše predstavnike sodobnega francoskega slikarstva in kiparstva. Spoznamo Piona — pesnika in prevajalca slovenskih pesmi v francoščino, z zanimanjem beremo o njegovih srečanjih z rojaki — izseljenci in uživamo ob njegovih izvirnih umetniških risbah in fotografijah, ki bogatijo opis tega razgibanega, doživetij polnega življenja doma in po svetu.

Slovenski oktet na Norveškem

Slovenski oktet je bil v začetku oktobra že na tretji turneji po Norveški. Imel je koncert v glavni koncertni dvorani v Oslu, kjer nastopajo samo najpomembnejši ansambli, za tem pa je imel še šest drugih koncertov po večjih mestih Norveške in snemanja za radio. Ponovno gostovanje Slovenskega okteta je v norveških kulturnih krogih vzbudilo veliko pozornost in še povečalo njegovo priljubljenost v tej deželi.

Na I. balkanski filatelistični razstavi v Varni v Bolgariji so slovenski filatelisti prejeli lepa priznanja. Bojan Pečar iz Ljubljane je dobil za zbirko pisem in dokumentov iz koncentracijskih taborišč v Nemčiji zlato medaljo. Pozlačeno medaljo je dobil Vaso Samec za zbirko »Filatelistične prireditve v svetu«, posrebeno Martin Špindler za zbirko »Istra in Slovensko Primorje 1945—1947« in bronasto Stanko Hribnik za zbirko »Umetniki in njihova dela«. Razen tega so slovenski filatelisti dobili tudi štiri diplome.

Dragotin Cvetko, prvi podpredsednik mednarodnega inštituta za primerjalno muzikologijo. Izvoljen je bil na mednarodni muzikološki konferenci v zah. Berlinu, in sicer za dobo štirih let. Za predsednika je bil izvoljen Paul Collaer (Belgija).

Na mednarodnem tekmovanju amaterskih pevskih zborov v Arezzu, v Italiji, kjer jugoslovanski zbori že vrsto let dosegajo zavidljive uspehe, je moški zbor »Lira« iz Kamnika letos osvojil častno drugo mesto. Pevci »Lire« so zlasti ugajali z načinom interpretacije predpisanih renesančnih skladb, pa tudi z obema svobodno izbranimi skladbama, Adamičevo »Ljubici« in Mirkovim »Jutrom« niso bili nič manj uspešni.

V Mariji Gradu pri Laškem je Zavod za spomeniško varstvo iz Celja začel restavrirati freske, ki so nastale leta 1526 in jih strokovnjaki uvrščajo med najkvalitetnejše primere renesančnega slikarstva na Slovenskem.

Na letošnjem mednarodnem simpoziju kiparjev Forma viva so sodelovali umetniki s treh kontinentov. V Seči pri Portorožu so klesali kamen, v Kostanjevici so rezbarili les, v Ravnah na Koroškem pa so varili železo. Enajst umetnikov iz Japonske, Anglije, Francije, Kanade, Poljske, Italije in Jugoslavije je ustvarilo vrsto visokovrednih umetnin, ki so obogatile te naše edinstvene galerije na prostem.

Na Ptujskem gradu so odprli prenovljeno umetnostno galerijo, ki obsega okrog 100 eksponatov, predvsem dela domačih umetnikov od 13. stoletja do danes. Pripravili pa so tudi posebno razstavo »Ptuj skozi stoletja«, ki prikazuje posebnosti ter značilnosti tisočletne zgodovine nekdanje Petovije. Razstava prikazuje vse najdene predmete, ki jih hrani zgodovinski arhiv oziroma arheološki muzej v Ptuj.

V muzeju mask in karnevalov — mednarodni ustanovi s sedežem v Belgiji bo bogato zastopana tudi Slovenija. Muzej bodo pripravili v Valoniji in bo verjetno odprto prihodnje leto. Direktor muzeja Samuel Glotz je na obisku v Sloveniji pregledal inštitut za slovensko narodopisje v Ljubljani in se na terenu samem — v Bohinju, Ptujskem polju in Beli krajini — seznanil z našim pisanim narodopisnim bogastvom. Naš inštitut bo zbral za ta muzej primerke najbolj značilnih in za Evropo najpomembnejših mask Slovenije. Z bogato zbirko blizu 80 kosov bo slovenski oddelek v muzeju med najbolj reprezentativnimi.

Zbirka Prešernovih poezij bo v kratkem izšla v elitni poljski zbirki PIW v Varšavi. V tej zbirki izhajajo dela največjih svetovnih pesnikov. Za Prešerna in njegovo delo se je navdušil poljski pesnik Marian Piechal iz Lodza, ki je pred leti obiskal Slovenijo in se seznanil s Prešernovo poezijo. Tudi letos je bil v Sloveniji in obiskal predvsem kraje, ki so povezani s Prešernom in našo literaturo sploh. Razen sedanje zbirke poezij namerava pozneje objaviti tudi obširnejšo študijo o Prešernu, knjigo o Sloveniji in pa antologijo slovenske poezije od Vodnika do danes.

V Leipzigu, na mednarodni razstavi umetniške opreme knjig so dobili jugoslovanski založniki devet nagrad. Od teh je prejela založba Mladinske knjige iz Ljubljane tri, in sicer za knjigo Ele Peroci »Za lahko noč«, ki jo je ilustrirala Ančka Gošnik-Godec, Bena Zupančiča »Deček Jarbol« z ilustracijami Jožeta Ciuhe in »Petdeset basni« Krilova z ilustracijami Melite Vovk.

Na hvarskem festivalu amaterskih gledališč je letos osvojilo najvišjo nagrado ljubljansko Sentjakobsko gledališče za uspešno predstavo Držičevega »Skopuha«.

V Vicenzi so v okviru tamkajšnjih festivalskih prireditvev odprli tudi razstavo slovenske grafike. Razstavo je pripravilo društvo slovenskih likovnih umetnikov; naši priznani umetniki so razstavili 54 izbranih grafik.

V prostorih Slovenskega kluba v Trstu so odprli spominsko razstavo ob 35. obletnici junaške smrti štirih bazoviških žrtev. Na pokopališču pri Sv. Ani so istočasno odkrili spomenik, ki je izdelan po načrtih akademskega kiparja Zdenka Kalina in arhitekta Borisa Kobeta. Sotrpni bazoviških žrtev Vekoslav Spanger pa je spisal knjigo »Bazoviški spomeniki«, v kateri je obširno opisal obdobje med procesom, na katerem so bili obsojeni na smrt Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič.

MARIČKA ZNIDARSIČ

Prijatelji in tuji

*Kadar te čakam,
kadar srce prepeva od veselja,
so mi vsi ljudje prijatelji,
in vsakemu, ki se srečam z njim,
pošljem svoj nasmeh v pozdrav.*

*Takrat v meni sreča vasuje.
Ko se trenutki časa razširijo v ure,
se odnekod žalost prikrade
in srečo izruje.*

*Kadar te čakam zaman,
se mi srce napolni z žalostjo,
in vsi ljudje, ki jih srečam,
so mi tuji.
Vsakemu odzdravim samo z jokom,
z enim jokom,
ki se zadržuje
na dnu mojih zatemnjenih oči.*

Ob letošnjem slovenskem izseljenskem koledarju

Slovenski izseljenski koledar, ki vsako leto obišče številne rojake po vsem svetu, bo tudi letos prinesel obilico zanimivega branja. Članke so prispevali ugledni družbeni delavci in novinarji iz domače dežele, nekaj pa so jih prispevali tudi naši rojaki iz tujine, ki opisujejo življenje in delovanje naših ljudi na tujem. Koledar je bogato ilustriran s slikami iz domačega kraja.

O delovanju Slovenske izseljenske matice in o njenih načrtih za prihodnost ter o željah po nadaljnjem sodelovanju z rojaki po vsem svetu pišeta predsednica Zima Vrščajeva in tajnik Tone Brožič. Oba poudarjata pomembnost srečanj z rojaki doma in po svetu ter ugotavljata, da je bilo letošnje leto v delovanju Slovenske izseljenske matice nadvse uspešno. Janez Vipotnik piše o kulturnih zvezah Jugoslavije s tujino, dr. Janez Bernik pa o pomembni obletnici — o stoletnici ustanovitve najstarejše slovenske založbe Slovenske matice. Sledi pregled slovenske poezije v zadnjem času, za tem pa nekaj člankov s področja turizma.

Izseljensko problematiko obravnava več člankov: Ivan Kranjec piše o obiskih pri slovenskih povratnikih iz Amerike, novinar Miran Ogrin piše o naših ljudeh v Avstraliji, kjer se je za daljši čas ustavil na svoji poti okrog sveta, Jože Snoj pa je napisal nekaj vtisov o srečanjih z izseljenci v Belgiji. Bogdan Pogačnik piše o številnih razgovorih z našimi ljudmi po obeh Amerikah, Jože Ciuha pa o svojih vtisih iz Argentine. O pomembni obletnici — 40 let delovanja »Ljudskega odra« v Argentini govorita dva članka, ki sta ju napisala Mirko Ščurk in Armando Blažina.

Literarne prispevke objavljajo pisatelji Anton Ingolič, Vladimir Kavčič, Mira Mihelič in Kristina Brenk.

Zelo zanimiva sta prispevka znane rojakinje Marie Prisland, ki piše o zgodovini slovenske naselbine v Sheboyganu, in Janka Roglja, ki je prispeval članek ob petnajsti obletnici smrti ameriškega pisatelja Louisa Adamiča. Ivan Zika je prispeval članek, ki podrobneje osvetljuje življenje in delovanje znanega slovenskega rojaka, ki si je pridobil v Ameriki velik ugled, Franca Pirca. V članku Rudolfa Horvata nam pripoveduje o svojih bogatih doživetjih v obeh svetovnih vojnah Jurij George Kraigher.

Nekateri članki so vzporedno objavljeni tudi v prevodih, v angleščini in španščini, in prepričani smo, da ne bo rojaka, ki v izseljenskem koledarju ne bo našel nekaj tudi za sebe. Gradivo je zbrala in skrbno uredila Mila Šenkova.

Slovenske šole v Italiji

Z letošnjim letom poteka 20 let, odkar imajo Slovenci v Italiji spet pravico do lastnega šolstva. Kljub temu pa nekateri slovenski starši še vedno odklanjajo vpis svojih otrok v slovenske šole in dajejo prednost italijanskim. Letos se je v slovenske osnovne in srednje šole na Tržaškem vpisalo okoli 2000 učencev, na Goriškem pa samo v srednje šole 263 dijakov, kar je nekaj več kot lani. Šolsko leto se je v Italiji začelo 1. oktobra. V vsem času svojega obstoja so slovenske šole v Italiji dosegale lep napredek in zgojile nekaj generacij mladine, ki se je uspešno vključila v kulturno življenje svojega naroda in v družbeno stvarnost dežele, v kateri živijo.

Vse slovenske organizacije, pa tudi tiste italijanske stranke, v katerih so včlanjeni Slovenci, so se močno prizadevale, da bi vsi slovenski starši vpisali svoje otroke v slovenske šole in jim s tem zagotovili pouk v materinem jeziku. Kljub temu pa mnogi starši iz različnih vzrokov dajejo prednost italijanskim šolam.

Medalja za »Stara gorenjska ohcet«

Film »Stara gorenjska ohcet«, ki sta ga izdelala člana ljubljanskega studia UNICA Fedor Rems in Dušan Hren ob sodelovanju Slovenskega okteta in drugih sodelavcev, je dobil na mednarodnem kongresu UNICA in s tem na XXVII. mednarodnem tekmovanju amaterskega filma v močni konkurenci srebrno medaljo, razen tega pa še poseben prehodni pokal kot najbolj optimističen film festivala. Sodelovali so avtorji amaterskih filmov iz dvajsetih držav, filme pa je ocenjevala mednarodna žirija in tudi publika. V barvnem filmu »Stara gorenjska ohcet« je polno lepih pokrajinskih posnetkov iz okolice Bleda, kot glasbena spremljava pa so čudovite stare narodne, predvsem ženitovanjske pesmi in pisani folklorni prizori. To je prva mednarodna nagrada UNICA kakemu jugoslovanskemu filmu. Nekaj kopij filma bo odkupila tudi Slovenska izseljenska matica in jih poslala raznim izseljenskim naselbinam.

V Logi vasi, na zahodnem delu Vrbskega jezera so proslavili 60-letni jubilej obstoja in delovanja domačega slovenskega prosvetnega društva »Svoboda«. Prireditve se je odvijala na zgodovinskih tleh, kjer so koroški Slovenci že pred sto leti na velikem ljudskem taboru postavili svoje narodne zahteve in terjali predvsem enakopravnost slovenskega jezika. Proslave so se udeležili mnogi zastopniki kulturnih organizacij iz Slovenije in Koroške; nastopilo je več pevskih zborov, ob koncu prireditve pa je Slovenska prosvetna zveza odlikovala zaslužne člane društva ter posebej počastila tri še živeče ustanovne člane, ki so pred 60 leti položili temelje organizirani slovenski prosveti ob Vrbskem jezeru.

Clovek in gore — v Mangartovi okolici
Foto: L. Campa

Tujina

Nad poljem črn oblak.
Med drevjem jesenski mrak.
Tujina.

Daljna luč za goro
trepeče, kot da nekdo
stiska jo z mrzlo roko.
Tujina.

Na mostu osamljen stoji
in v kalno vodovje strmi...
Tujina.

Vsega želim si nazaj

O razigrana brezskrbna mladost.
Bohotno razraščene meje za njivo
in klasje zoreče — nad njim nagajivo
veje veter neugnan.
Ah, ti neskončna prostost.

Brajda poveša polna nedra,
hruška ječi pod težo bremen,
solza na breskvi se je razklala.
Preveč, o preveč si vsega mi dala
ti dobrohotna jesen.

Pa me opilo je težko vino,
črne starine sem se opil.
Zdrknil je vrč iz roke pohotne
na glinasta tla in se razbil.

O, in ko sedaj me pestijo ceste
brezkrajne,
ko padam, padam brez moči
in z usten razbitih ližem kri,
vsega želim si nazaj.

TRKAJEVA IZ BELGIJE

Na njivi večne sreče

Otožna mlada leta,
grenka, grenkejša kot pelin.
Usoda ni se spremenila,
jaz ostanem le trpin.

Nada se v srcu je zbujala,
da s časom le se spremeni.
Nada me je goljufala,
vsak dan grenkejši se mi zdi.

Ljubim, ljubezni nihče mi ne vrača.
Kako to strašno boli.
Vsak od mene se obrača,
nihče z mano ne trpi.

Le na njivi večne sreče
tam za mene bo lepo.
Grenke solze tam se posuše
in prevare več ne bo.

Dr. JANKO GRAMPOVČAN

Posušena cipresa

Tam daleč v starem kraju,
en grob je pozabljen od vséh;
ni videl nič več gomile,
ker že je pogreznjena v tléh.

Nekoč je na grobu stal kámen,
na njemu je bilo — imé;
na grobu so rože cvetéle,
zalivale so jih — solzé.

Potem se polastil je mámon,
kar mnogih, premnogih ljudi;
na grobu so rože zamrle,
jih nihčé »zalival« več — ni...

Tam vitka cipresa je rasla,
in dvigala se je v nebó;
in dolgo je, dolgo čakála,
da matere spomni se kdó.

Ni nihče na grob več prihajal,
in veter je piskal v — nóč;
postala so srca ledéna,
ljubezen zgubila je — móč.

Sedaj je cipresa zvenéla,
— čemu naj še pač zeleni;
ko — sin je pozabil na máter,
na mater ne misli več — hči...

Dr. JANKO GRAMPOVČAN

Jesen

Letošnja jesen je čisto drugačna,
kot lanska je bila;
morda so pota jo moja napáčna,
tako spremenila?

Morda so misli zdaj moje prežréle,
so morda — »premlade«;
da bi čebelice spet priletéle,
na — moje liváde...

TRKAJEVA IZ BELGIJE

Moj oče je rudar

Na jasnem nebu zlato sonce sije,
moj oče se globoko v temno jamo skrije.
Tam se muči, dela in trpi,
da nam vse potrebno preskrbi.

Kako se meni smili, ko se poslovi.
Na srce me pritisne, potem pa odhiti.
Kdo meni to lahko pove,
da bo moj oče zdrav povrnil se.

Jaz pa bom v cerkev šla,
bom sveto Barbaro prosila.
Ljuba sveta Barbara, varuj mojga ateka
in vsakega rudarja.

1
Gorjuše
2
Gorenjski motiv

Ko prepevate »O, Kanada!«

Včasih, ko sem med vami, čudoviti ljudje, ki prepevate svoji domovini, ves drhtim in v srcu me zaboli bolj kot kdajkoli. Včasih, ko vi ponovno prisegate svoji deželi in slavite njeno razsežnost, postajam žalosten in vse moje bitje na novo zahrepeni. In bolj ko postaja vaše poveljevanje glasnejše, bolj narašča moje hrepenenje in Triglav in Sava in Soča mi zaživijo v mislih bolj kot kdajkoli. Takrat se mi zdi, kot da ni oceana, ki bi ga ne mogel prebresti in da ni gore, ki bi je ne mogel premagati. Zdi se mi, da bi lahko tekli in lezeli, dokler bi ne dosegel slovenske zemlje, zagrebel svoje prste globoko v domačo prst, zaril svoj obraz v njeno sveto mehko in se razjokal, kot še nikoli prej. In medtem ko vi hvalite in poveljujete svojo domovino, jaz hrepenim po ljudeh iz moje rodne dežele; in ne morem spraviti glasu iz sebe, usta mi ostanejo nema in pogled se mi zniža k tlom.

Kako rad bi pel z vami, ponosni in čudoviti ljudje. Kako rad bi pel z vami o globokih ontarijskih rudnikih, o šumnem Montrealu in o razsežnosti Winnipega. Kako rad bi pel o nizkem nebu Saskečvane in Alberta, a še najbolj o tebi, Britanska Kolumbija, ki si mi tako prirasla k srcu s svojimi raztresenimi jezери in mogočnimi vrhovi. A če ne morem prepevati z vami, čudoviti ljudje, če ne morem z vami slaviti te velike dežele, mi oprostite, in predvsem mi oprostite, o, Kanada!

Jože Lom, Kanada

Nove knjige

Koprška založba »Lipa« pa je ob 20-letnici osvoboditve izdala drugi ponatis Bevkovih spominov »Pot v svobodo«. Knjigo začenja avtor s tistim dnem, ko je Italija na strani Nemčije vstopila v vojno. Ta dan je pisatelj, ki je tedaj živel v Gorici, sprejel kot zgodovinski obet, ki napoveduje primorskemu ljudstvu rešitev izpod fašističnega jarma. Toda pot do rešitve je bila zanj in za njegove rojake dolga in krvava. France Bevk je moral v internacijo, po kapitulaciji Italije pa je odšel v partizane. »Pot v svobodo« je iskreno napisana knjiga spominov, epsko pričevanje pisatelja v najtežjem obdobju njegovega življenja in življenja ljudstva, katerega glasnik je bil in bo.

Jožeta Javorška knjiga »Vodnik po Ljubljani«, ki je izšla v mariborski založbi Obzorja, ni turistični vodnik, kot bi morala soditi po naslovu. To je nevsakdanji, izrazito literarni dokument o slovenskem mestu in njegovih ljudeh, ki nam z duhovito, včasih tudi ironično besedo, polno pisateljske fantazije, prikazuje Ljubljano, kot jo poznamo in kot je ne poznamo. Ze sama razdelitev snovi je svojevrstna. Pisatelj je razdelil Ljubljano na devet krogov, kakor Dante svoj »Pekel«. Začenja z Ljubljanskim gradom, okrog katerega se suče najstarejša zgodovina mesta. Potem prehaja iz kroga v krog, iz središča proti bližnji okolici mesta, dokler ne konča z Barjem in Ljubljaničo.

V Državni založbi Slovenije je izšla »Gorenjska«, druga knjiga iz zbirke »Slovenija«. Tekstovni del zajema zemljepisni in gospodarski opis Gorenjske, njene turistične, zgodovinske in kulturne znamenitosti in pa opis gora in gorske flore. Večji del knjige pa je namenjen načrtno urejenim fotografijam, ki v živih barvah prikazujejo lepote naše Gorenjske.

V isti založbi je izšla pesniška zbirka Jožeta Smita »Lirična postila« v opremi Nadje Furlan. V ediciji zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev pa je izšla prva knjiga Franceta Prešerna »Zbrano delo — Poezije«, ki jih je uredil in opombe napisal Janko Kos. Založba je izdala tudi ponatis Tavčarjeve »Visoške kronike«, ki je lani v nadaljevanjih in s prevodi izhajala v Rodni grudi, ter ponatis Cankarjeve povesti »Na klancu«.

Tudi založba Mladinska knjiga je ponatisnila delo Ivana Cankarja »Pehar suhih hrušk«, ki ga je namenila predvsem mlajšim bralcem. Ilustracije in oprema je delo Lidije Osterc, ki jo poznamo po risbah na mladinski strani v letošnji Rodni grudi. Mladinska knjiga je za mlade bralce ponatisnila več priljubljenih mladinskih del: Janeza Jalna tri knjige »Bobri«, v opremi Milana Bizovičarja; Toneta Seliškarja povest »Posadka brez ladje« z ilustracijami Seljaka-Copiča, in Josipa Vandota povest »Kekec na hudi poti«, ki jo je ilustriral Ive Subić.

Na novo pa je izšla napeta in vesela mladinska povest »Gadje iz Šiške«, ki jo je spisal znani mladinski pisatelj Venceslav Winkler, ilustriral pa Božo Kos.

Za ljubitelje narodnih pripovedk je Lojze Zupanc zbral belokranjske ljudske pripovedke v knjigi »Sto belokranjskih«, ki jo je izdala Mladinska založba.

VIDA BREST:

ZGODBA O BUČAH

CELO URO HODA DALEČ JE IMELA KOŠČEK ZEMLJE BAJTARICA ANČKA. VSE LETO JE HODILA TJA DELAT IN VSAKOKRAT VLEKLA ZA SEBOJ CIZO, OPLETENO S PROTJEM, ZVEČER PA SE JE S POLNO CIZO VRAČALA SKOZI VAS, KJER JE BILA SOVRAŽNA POSTOJANKA, IN DALJE V HRIB, KJER JE STALA NJENA BAJTA.

TJA, KJER JE BILA NJENA »NJIVA«, SMO PARTIZANI PRIŠLI LAHKO NEOPAZNO, KER JE PRAV DO ROBA NJIVE RASLO GRMOVJE IN DREVJE. V ZASELKU, KJER JE BILA ANČKA DOMA, PA SO BILI PARTIZANI VEČER ZA VEČEROM.

BILO JE V ČASU, KO BUČE RUMENIJO. ANČKA JE VSAK VEČER VLEKLA NA CIZI NEKAJ BUČ ZA SVOJEGA PRAŠIČA, VČASIH SMO PRIŠLI K NJIVI IN TAKRAT NAS JE VSELEJ POVABILA NA KOLINE.

»LETOS BO PRAŠIČ DEBEL. NAREDILA BOM KLOBAS, DA SE JIH BOSTE VSI NAJEDLI,« JE GOVORILA.

SOVRAŽNIKI SO SE ZAČELI V VSE VEČJEM ŠTEVILU POTIKATI PO DOLINI. PRIPRAVLJALI SO HAJKO. PO GOZDOVIH DALEČ OKOLI DOLINE SO HODILE NJIHOVE PATRULJE.

IMELI SMO VAŽNO SPOROČILO, KI BI MORALO PRITI NAGLO NA HRIBE ONSTRAN POSTOJANKE, IN NISMO VEDELI, KAKO GA NAJ POŠLJEMO. TAKRAT SMO SE SPOMNILI ANČKE.

PRIŠLI SMO K NJIVI KASNO POPOLDAN IN JO TIHO POKLICALI. SLIŠALA NAS JE, DVIGNILA SE JE, ŠLA K CEKARJU Z MALICO IN SEDLA OB GRMU, KJER SMO BILI SKRITI, K MALICI.

»ANČKA, BOŠ NEKAJ NESLA NA ONO STRAN? VAŽNO JE IN NOCOJ MORA BITI NA MESTU.«

»JA, ITALIJANOV MRGOLI... VČERAJ SO MI PREMETALI KORENJE V CIZI. NE VEM, KAKO BI...«

»DĚNI V ČEVELJ, SAMO PISMO JE.«

»SAJ SEM BOSA. AHA, ŽE VEMI V BUČO BOMO DALI.«

ZATRKLJALA JE H GRMU RUMENO BUČO. TAM SMO JO PRIJELI, ZREZALI ČEP, VTAKNILI V BUČO PISMO IN ČEP SPET ZABILI. ANČKA JO JE POLOŽILA POLEG DRUGIH NA CIZO IN NATO SMO GLEDALI ZA NJO, KO JE VLEKLA CIZO PO POLJSKI POTI. PISMO JE PRIŠLO NA CILJ. ANČKA NAM JE KASNEJE Povedala, DA SO JO TISTI VEČER PRI POSTOJANKI VSO PREISKALI, PREMETALI CIZO, PRETIPALI OBLEKO, A PISMO V BUČI JE BILO VARNO.

POTEM JE BUČE ODVAŽALA ZELO POČASI. DO PRVIH MRAZOV SO SE RUMENILE NA NJENI NJIVI IN SKORAJ Z VSAKO JE ROMALO SKOZI POSTOJANKO NAŠE SPOROČILO.

DVE POLETJI IN ENA ZIMA

BLIŽALA SE JE POMLAD. BUTALCEM JE PRIMANJKOVALO KRME. SKLEPALI SO IN SKLENILI, DA TO NI PRAV IN DA GREDO NAD POGLAVARJA: »GOSPOD POGLAVAR, ČAS ZA PAŠO JE VSAKO LETO PREKRATEK, ZIMA JE PREDOLGA, POZIMI JE ŽIVINA V HLEVU, PA VEČ POŽRE, KAKOR IMAMO KRME, POTEM PA SPOMLADI CRKA OD LAKOTE. DAJTE, POMAGAJTE, DA BOSTA DVE POLETJI IN LE ENA ZIMA!«

JIM ODGOVORI POGLAVAR: »HODITE ZBOGOM, LJUDJE, VAŠA PROŠNJA JE USLIŠANA! SEDAJ BO SKORAJ POLETJE, POTEM BO ZIMA, ZA ZIMO PA SPET POLETJE – EVO, PA BOSTE IMELI DVE POLETJI IN ENO SAMO ZIMO.«

BUTALCI SO SE HVALEŽNO POKLONILI IN SO ŠLI IN DOMOV PRINESLI VESELO NOVICO, DA SO BUTALE DOBILE DVE POLETJI IN ENO SAMO ZIMO.

LIUDSKA IZ REZIJE:

NESREČNI POLŽ

POLŽEVA ŽENA JE DOBILA SINČKA. OČE POLŽ JE PRÉCEJ ODŠEL PO VINO IN SE ČEZ SEDEM LET VRNIL S POLNO BARIGLO NA HRBTU. NA DOMAČEM PRAGU PA SE JE SPOTAKNIL IN BARIGLA SE JE SESULA. VSE VINO JE STEKLO PO TLEH.

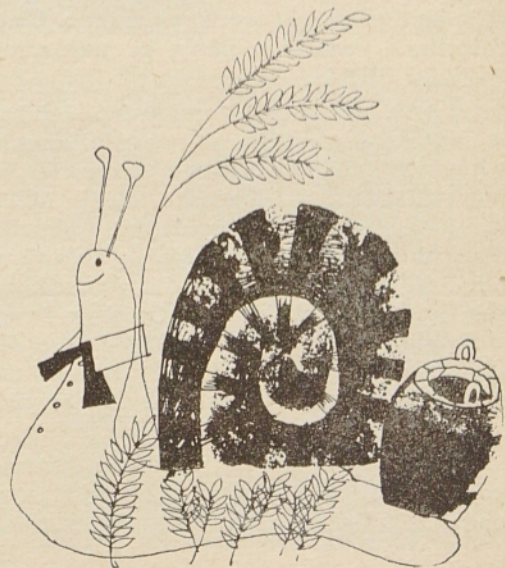
»PRESNETA NAGLICA!« JE REKEL POLŽ.

PAVLE ZIDAR:

ŽOGA

SMEJE SE ŽOGA,
RDEČA, RUMENA,
ŽOGA VELIKA
IN ŽOGA KOT PIKA.
SAJ JE SKOČILA
PRAV DO OBLAKA,
GLEJTE,
KAKO JO MIMICA ČAKA.
ŽOGA VELIKA
JE KAKOR BALON,
ŽOGICA PIKA
PA METULJČEK CITRON.

NAŠI LJUDJE PO SVETU

Pomoč SNPJ rojstni deželi med narodnoosvobodilno borbo in pri obnovi

V zvezi s člankom Pomoč naših izseljencev rojstni deželi, ki smo ga objavili v majski št. Rodne grude na str. 176, smo prejeli od nekaterih članov SNPJ nekaj pripomb. Pomanjkljivosti, ki jih omenjajo, zelo obžalujem. Kot avtor članka moram naglasiti, da so omenjeni izpusti nastali samo zaradi površnosti in novinarske naglice in nikakor niso bili namerni. To pa moje površnosti, ki jo iskreno obžalujem, seveda ne more zmanjšati. Vsi pa smo prepričani, da navedene pomanjkljivosti, v takšnem članku, v katerem je bilo posebej naglašeno, »da je le bežen, še zdaleč ne popoln pregled pomoči naših izseljencev domovini«, prav gotovo v ničemer ne morejo prizadeti velikega ugleda, ki ga uživa SNPJ v Jugoslaviji in po svetu med našimi ljudmi in še posebej njenega velikega deleža za pomoč stari domovini, pa najsi bo to med vojno, v vojni graditvi in ob elementarnih nesrečah.

Ina Slokan

Zavedamo se, da je Slovenska narodna podpora enota pri zbiranju pomoči domovini odigrala zelo pomembno vlogo, zato smatramo za svojo dolžnost, da navedene pomanjkljivosti popravimo. Članek izpopolnujemo s podatki iz pisem in razgovorov s člani in uradniki SNPJ.

Že 19. aprila 1941, torej le nekaj dni po nemškem napadu na Jugoslavijo, so napredni ameriški Slovenci v prostorih SNPJ v Čikagu ustanovili Jugoslovanski pomožni odbor — slovensko sekcijo (JPO-SS). SNPJ sta v tem odboru zastopala njen glavni predsednik Vincent Cainkar in Ivan Molek, tedanji glavni urednik Jednotinih publikacij. Za predsednika slovenske sekcije JPO je bil izvoljen Cainkar. Drugega in tudi vseh nadaljnjih sestankov JPO-SS se je udeleževal tudi Etbin Kristan, ki je bil vodja in mentor vsega naprednega življa v Ameriki in najvplivnejši zagovornik slovenskih teženj.

Ob koncu leta 1941 je bilo že dvanajst krajevnih postojank JPO-SS, v njegovi blagajni pa se je nabralo nad 12.000 dolarjev, po dveh letih pa že okrog 86.000

dolarjev. Glavni delež pri zbiranju prispevkov je imela SNPJ.

Do jeseni leta 1942 je delo JPO-SS že toliko napredovalo, da se je lahko računalo na ustanovitev širše politično-osvobodilne sekcije. V začetku decembra tega leta je bil zato v Clevelandu sklican prvi Slovensko-ameriški narodni kongres, na katerem so sodelovali tudi predstavniki ameriškega državnega departmenta. Na tem kongresu je bil ustanovljen Slovensko-ameriški narodni svet (SANS).

Za predsednika SANS je bil izvoljen Etbin Kristan, za častnega predsednika pa Louis Adamič. Od uradnikov SNPJ so bili v SANS zastopani Vincent Cainkar, Mirko Kuhel in Fred Vider. Svoje zastopnike na ustanovnem kongresu SANS so imele razen SNPJ tudi vse organizacije, ki so sodelovale tudi pri organiziranju JPO-SS. To so bile: SSPZ, ABZ, KSKJ, JSPZ, SZZ, PSA, SZZ in SMZ. Razen Prosvete so objavljale spodbudne članke v korist akcij JPO-SS in SANS tudi druga glasila slovenskih organizacij.

SANS je med vojno in po vojni zbral velike vsote denarja za pomoč domovini. Skupna vsota v gotovini in blagu je znašala nad pol milijona dolarjev, dodatne vsote pa so prihajale tudi od drugih organizacij in od posameznikov. Glede prispevka SNPJ pa: za ameriški Rdeči križ je ta organizacija prispevala 20.100 dolarjev, za JPO-SS je SNPJ dala 24.000 dolarjev, v sklad SANS je namenila 5000 dolarjev, za druge pomožne akcije 10.000 dolarjev, skupno torej samo centrala SNPJ 59.100 dolarjev. Tu niso zabeležene še podpore posameznih društev SNPJ, ki gredo v deset-tisoče dolarjev.

Vodstvo SNPJ se je nemudoma odzvalo tudi klicu na pomoč žrtvam katastrofalnega potresa v Skopju leta 1963. Jednota je nakazala 5000 dolarjev, prispevki pa so dvignili celotno vsoto za pomoč žrtvam potresa do vsote 15.000 dolarjev.

Prispevek največje in najvplivnejše slovenske organizacije v Ameriki za pomoč Jugoslaviji torej ni majhen. Za to gre SNPJ vse priznanje.

Uredništvo

ZDA

■ O proslavi SNPJ in obisku iz starega kraja

Običajna vsakoletna proslava Slovenske narodne podporne jednote, ki je vedno ob delavskem prazniku v začetku septembra, je bila letos v Chicagu, na zahodni strani mesta v Pilsen parku med češkimi naseljenci. Omenjeni prostor je bil včasih zelo primeren za podobne prireditve, ker ima veliko dvorano in je v lepem okolju. Zdaj pa se je to precej spremenilo, ker v okolici precej podirajo.

Vreme je tudi pri nas letos precej muhasto. K sreči v nedeljo 5. septembra ni deževalo. Tako sva se tudi midva s soprogo odločila, da obiščeva to enotino proslavo. V družbi Mrs. Katarine Bernik smo se odpeljali v Chicago, ki je 18 milj oddaljen od naše naselbine.

Srečala sva mnogo znancev, članov in prijateljev starejše, kakor tudi mlajše generacije, kar človeka kar nekam poživlja, ko čuti, da ga članstvo tudi na stara leta ni pozabilo.

Na proslavi smo se seznanili tudi z novim tajnikom Slovenske izseljenske matice Tonetom Brožičem, ki je prav takrat prispel iz Slovenije na obisk. Toplo smo si segli v roke.

Na programu so bile razne glasbene točke, pri katerih so se pri petju predvsem odlikovali otroci — člani mladinskega krožka št. 2 SNPJ iz Clevelanda in pa Cecilija Valenčič iz istega mesta s svojim očarljivim glasom.

Sledila je razgibana domača zabava, a midva sva se zaradi oddaljenosti kmalu poslovila; s seboj sva odpeljala tudi gosta iz Jugoslavije matičnega tajnika Brožiča, da ga nekoliko seznaniva z rojaki v naši naselbini Clarendon Hills, obenem pa tudi zato, da si pri nas privoščijo malo oddiha, ki ga je bil nedvomno potreben.

Ob delavskem prazniku, ki ga pri nas praznujemo v začetku septembra so naše gospodinje Potočnikova, Vidrova, Saitzova, Volkova in Zeleznikova — vse članice SNPJ in z malo izjemo tudi naročnice Rodne grude, pripravile piknik na vrtu Justina in Frances Saitz. Njun lepi sadni vrt, ki ima tudi prostor za balinanje, je res prav primeren za takšne prireditve. Upokojenci radi zahajamo tja, da si malo pretegnemo ude. Ker je bil z nami tajnik matice, je razumljivo, da smo tudi njega povabili. Pred piknikom pa je še obiskal Mrs. Katarino Bernik, s katero sta se seznanila letos poleti, ko je obiskala Slovenijo.

Okusno kosilo, pri katerem tudi pripomočkov za utesitev žeje ni manjkalo, je še pripomoglo k veselemu razpoloženju. Upamo, da se je tajnik Brožič, ki je res pripupen, med nami dobro počutil.

Naslednji dan sta Nežka in Louis Volk, ki sem se jima pridružil tudi jaz, odpeljala tajnika na ogled Chicaga in zgodovinskega muzeja v Fieldu, ki je res zelo zanimiv. Žal smo se pri povratku iz muzeja morali ogledu Chicaga odpovedati, ker je spet nagajal dež.

Tajnika Brožiča smo nato odpeljali v glavni urad SNPJ in se od njega poslovili. Ločitev je bila težka, saj smo si v tistih nekaj dnevih, ko smo bili skupaj, postali prav dobri prijatelji.

Upamo, da je g. Brožič odnesel lepe spomine iz naše naselbine. Njegovega obiska smo bili prav veseli in mu želimo vso srečo pri njegovem odgovornem delu.

*Fred Vider,
Clarendon Hills*

■ Ob zlatem jubileju na obisk domovine

Naša društva v ZDA se že pridno pripravljajo na skupne izlete v domovino v prihodnjem letu. Tokrat obiščejo Slovenijo v posebni skupini tudi člani najstarejšega slovenskega pevskega zbora v Ameriki »Zarje«, ki bo prihodnje leto slavila svoj zlati jubilej. Za ta zlati rojstni dan svojega društva, so se pevci odločili za skupen izlet v domače kraje. To je res lepa odločitev in jim zanjo lahko damo iskreno priznanje. Skupina bo pripotovala s slovenskim letalom družbe Adria naravnost v Slovenijo na letališče Brnik. V Sloveniji bodo Zarjani ostali tri tedne in se nato spet skupaj vrnil. Že zdaj jim kličemo: Dobrodošli!

■ Dva jubileja Jurija M. Trunka

Upokojeni slovenski župnik Jurij M. Trunk, ki je splošno znan med ameriški Slovenci, je v slovenski župniji v San Franciscu, kjer živi od upokojitve, letos slavil dva redka jubileja: 95-letnico rojstva in 70-letnico duhovniškega stanu.

Svojo slovesno železno mašo je zapel župnik Trunk v nedeljo dne 25. julija. Cerkveni slovesnosti je predsedoval nadškof Joseph T. McGucken.

Župnik Trunk je koroški Slovenec. Dne 1. septembra 1870 se je rodil v Bačah ob Baškem jezeru. Kot mlad duhovnik je služboval v raznih krajih na slovenskem Koroškem ter leta 1904 postal župnik pri sv. Križu v Beljaku. V prvi svetovni vojni so ga odstavili in konfinirali na Jezerskem. Leta 1919 se je kot izvedenec udeležil mirovne konference v Parizu, kjer se je živo zanimal za koroški plebiscit. Bil je tudi član plebiscitne komisije. Ko je Koroška pripadla Avstriji, je bil upokojen. Potem je zapustil domovino in se leta 1921 izselil v Ameriko, kjer je

bil nekaj let župnik v Berwicku, North Dakota, nato pa do upokojitve v mestu Leadville, Colo.

Prvič je bil Jurij Trunk v Ameriki že leta 1906, nato pa je to deželo prepotoval v letu 1909. Leta 1920 je izdal v samozaložbi obsežno knjigo Amerika in Amerikanci, ki jo je tiskala tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Leta 1950 pa je Mohorjeva družba v Celju izdala njegove spomine. Napisal je številne članke v razne liste. V Glasilu KSKJ pa že vrsto let izhaja njegova rubrika Pisano polje.

■ Po 45 letih v domovino

Štiri prijateljice iz West Pointa O., članice društva št. 358 SNPJ, smo se dogovorile, da po dolgih letih obiščemo staro domovino. To smo bile: Frances Marcina, Katarina Chuck, Mary Bogatay in Johana Pušnik. Ko smo se 23. junija poslavljale, so nam uradniki našega društva prinesli šopke nageljnov, da smo bile ganjene do solz.

V Clevelandu smo se zbrali. Sedli smo v letalo in odrinili proti Jugoslaviji. Potovanje je bilo prav prijetno. Tudi prepevali smo. Jože Lipovec je začel in drugi smo pomagali. Naslednji dan smo v Angliji obedovali ter po 3-urnem počitku nadaljevali pot. Okrog 5. ure popoldne smo bili že na domačih tleh. Tam so nas tako lepo počastili z godbo in petjem, da smo bili veseli in obenem do solz ganjeni. Z avtobusi smo se odpeljali v Ljubljano, tam pa so nas, kolikor nas niso že na letališču, pričakali sorodniki.

Jaz sem odpotovala v Celje, kjer imam dva strica in sestrično. Njen mož Gustel Lavrenčič me je vozil z avtom po Sloveniji, da sem po dolgem času spet videla njene lepote in njen današnji velik napredek. Obiskala sem

1
2
Zakonca Vatovec
iz Clevelanda, člana SNPJ
od 1. 1921

2
Frances Marcina, Katherine
Chuck, Mary Bogatay
in Joan Pushnick
iz West Pointa, Ohio

Godovič, kjer je rojstni dom mojega moža in kjer zdaj živi nečak Anton Čuk, nato smo odpotovali v Idrijo, kjer imam tudi sorodnika. Na praznik 4. julija pa smo se seveda vsi ameriški Slovenci zbrali na pikniku v Grobljah. Bilo je prav veselo. Vrnila sem se z lepimi spomini. Povsod sem bila dobrodošla in dobro postrežena. Ne smem pozabiti Tončka Simončiča, ki me je vozil po zelenem Štajerskem in Pavla Oblaka, ki mi je v Ljubljani vselej prijazno pomagal. Hvala vsem in lepe pozdrave prijateljem v Ameriki in v Jugoslaviji.

Katarina Chuck, West Point, O.

■ Lepo uspel dan SDZ

Dan Slovenske dobrodelne zveze, ki ga je ta organizacija slavila v nedeljo 25. julija na obsežnem St. Joseph parku v Clevelandu, je lepo uspel. Velik piknik z bogatim programom je bil izredno dobro obiskan. Člani SDZ so prispeli celo iz Girarda, Geneve, Barbertona, Fairporta in drugod. Slavja se je udeležil tudi clevelandski župan Ralph E. Locher s soprogo in številni drugi javni delavci. Glavni tajnik John S. Kodrich je na prireditvi osebno predstavil oba letošnja štipendista Zveze, Susan A. Gulich in Philipa Lokarja, ki ju je zbrana množica tople pozdravila. Carol Susan Gulich je vnukinja Petra in Karle Gulich iz Muskoka Ave. Je zelo pridna in marljiva dijakinja. Letos je z odliko diplomirala na Euclid High School, zdaj pa želi izpopolniti svoje znanje iz gospodarske administracije na Bowling Green State univerzi. Je članica številnih mladinskih društev in klubov ter krožka Kras št. 45 SDZ. Philip Lokar je letos dovršil St. Joseph High School, kjer je bil skozi vsa štiri leta med najboljšimi učenci. Zdaj se je odločil za študij biologije na John Carol univerzi. Je član krožka št. 40 SDZ in raznih mladinskih društev. Ob praznovanju zvezinega dne je v imenu Slovenske izseljenske matice poslala pismene čestitke predsednica Z. Vrščajeva predsedniku SDZ Johnu Sušniku.

V nedeljo 13. novembra bo SDZ slavila 55. obletnico. V teku je velika kampanja za pridobivanje novih članov, ki se bo novembra zaključil. Agilni odborniki so do avgusta pridobili za 228.960 dolarjev novih zavarovalnin. Najbolj uspešni za pridobivanje novih članov SDZ sta bili do avgusta Josie Ambrožičeva in Sylvia Banko.

■ Uspehi slovenske mladine

Hčerka Antona in Katy Artel iz Clevelanda, Valeria de Saussure, je nedavno diplomirala iz kemije na univerzi v Kaliforniji. Že prej je študirala na več drugih univerzah in študije povsod končala z odliko. Napisala je tudi že več člankov v znanstvene revije in predavala v raznih krajih Amerike. Prej je bila zaposlena v laboratorijih Standard Oil, zdaj pa dela pri poskusih spreminjanja morske vode v pitno. Mlada Valerija je članica SNPJ, več let je tudi sodelovala pri mladinskem pevskem zboru v Slovenskem domu na Waterloo rd.

Nagrado predsednika Johnsona je prejela za odlično učenje in dobro opravljene izpite na Wilsonovem kolegiju v Chambersburgu v Pennsylvaniji Margaret Anna Perger iz Irwina v Penn.

Na pittsburški univerzi je promoviral za doktorja zobozdravstva mladi William Gradišek, sin Franka Gradiška, člana izvršnega odbora Slovenske narodne podporne jednote!

KANADA

■ Piknik Bratstva in jedinstva

Kanadsko-jugoslovansko kulturno društvo Bratstvo in jedinstvo je 29. avgusta priredilo tradicionalni piknik na farmi majorja Jonesa v Wellandportu. Letošnji piknik je bil posvečen skupini članov te organizacije, ki je letos obiskala Slovenijo. Mnogi rojaki, ki so bili letos v Sloveniji, so na pikniku govorili o svojih vtisih. Piknik je

bil izredno dobro obiskan. Rojaki in tudi mnogi domačini so prišli od blizu in daleč. Del čistega dobička so namenili žrtvam poplav v Vojvodini in Baranji.

Otroci vprašujejo

Pošiljam ček za naročnino Rodne grude in koledarja. Rodno grudo redno prejemam in mi je zelo všeč. Zelo me zanimajo novice in napredek naše rojstne domovine. Želim tudi obiskati rojstni kraj, ko mi bodo otroci malo odrasli. Otroci me velikokrat vprašujejo, kje živi dedek in če je Jugoslavija zelo daleč. Lepe pozdrave!

Ignac Tkalec, Toronto

AVSTRALIJA

■ Prehobil sem mnogo krajev

Po dolgem času se spet oglašam. Predvsem vam želim veliko uspeha pri vaši lepi Rodni grudi, ki jo redno prejemam. Oba z ženo jo rada bereva, najin mali sin pa gleda lepe slike. Res sem prehobil mnogo krajev v tujini, toda takšne, kakršna je naša slovenska dežela, ni nikjer. Geelong, kjer živimo, je veliko mesto, ki ima 110.000 prebivalcev. Ima veliko industrijskih podjetij, tudi poljedelstvo je zelo razvito. Geelong leži ob zalivu Indijskega oceana in ni dosti oddaljeno od glavnega mesta Victorie, Melbourne. Živimo še kar dobro — le domotožje imamo veliko. Za prihodnji Izseljenski koledar se že vnaprej priporočam. Pošljite mi ga takoj, ko bo izšel.

Ivan Kranjc, Geelong

■ Kako živim

Veseli me, da ste letos revijo tako lepo opremili, rada jo čitam, a ponekod se mi zdi, da prinaša še premalo novic. Prejemam tudi Obzornik od Prešernove družbe. Tukai se mi ne godi slabo, delati moram precej, imam pa tudi čas, da se zabavam s knjigami in glasbo. Pred tremi leti sem kupila magnetofon, ki ga odplačujem po obrokih. Delati začnem že ob šestih zjutraj, da prej končam. Seveda moram pri delu kar pohiteti, da sem ob pravem času gotova. Stanujem kakih trideset metrov od bolnišnice, kjer sem zaposlena. V juniju je bilo vreme še kar mrzlo in na planinah še nekaj snega. Zelo rada bi prišla kaj na obisk, a zdaj še ne dobim počitnic. V načrtu imam tudi obisk Nove Zelandije, ki me zelo mika. Denarja imam dovolj. Malo pa bo treba še potrpeti.

Jožica Muršec, Five Dock, N. S. W.

■ Slovenski izseljence iz Avstralije na razstavi v Evropi

Na avstralski slikarski razstavi v Evropi, ki jo je odprl v enem izmed vodilnih umetniških salonov v Essenu v Zahodni Nemčiji avstralski ambasador F. J. Blakeney, so razstavljena dela vodilnih avstralskih slikarjev. Skupno je razstavljalo 45 slikarjev 82 umetniških del. Med razstavljalci je tudi slikar slovenskega porekla Stanislav Rapotec, ki je v umetniškem svetu v Avstraliji, kjer živi že od leta 1948, dobro znan, saj je že večkrat razstavljал svoja dela in je bil pred dvema letoma na razstavi v Sydneyu tudi nagrajen. Rapotec je rojen v Trstu, slikarsko akademijo je obiskoval v Zagrebu. Zadnja leta živi v Avstraliji v Sydneyu, kjer ima svoj slikarski salon.

Razstava del slikarjev iz Avstralije bo iz Essena preseljena v München. Pred tem pa so bila ta dela razstavljena v Bruslju in Parizu, kjer so jo povsod dobro ocenili.

ARGENTINA

■ 40 let ljudskega odbora

Društvo Ljudski oder v Buenos Airesu je letos 25. avgusta slavilo 40-letnico. To je najstarejše slovensko društvo v Argentini. Ustanovili so ga zidarji, mizarji in mali

kmetje — primorski Slovenci, ki jih je z domačih tal pregnal fašizem. Društvo je dobilo ime po tržaškem Ljudskem odru, ki so ga naši primorski rojaki pred 60 leti ustanovili v Trstu, in je imel številne podružnice v raznih krajih Slovenske Primorske. Večkrat je bila težka in preizkušnja polna pot tega društva, ki je združevalo naše ljudi in jim pomagalo ohranjati slovenščino na daljnjih tujih tleh. Danes so pod njegovim okriljem ne le Slovenci, temveč vsi jugoslovanski rojaki in njihovi potomci.

Jubilej društva Ljudski oder je naša naselbina v Argentini slovesno proslavila. Naši rojaki so se zbrali na kulturni prireditvi, kjer je nastopila folklorna skupina in pevski zbor pod vodstvom Sonje Birsar in Nestorja Škofa ter dramska skupina Ljudskega odra. Kot običajno je bila po programu družabna zabava s plesom.

Cestitkam ob pomembnem jubileju Slovenskega kulturnega društva Ljudski oder se pridružujemo z željo, da bi tudi v bodoče pri svojem delu doseglo še novih lepih uspehov v dobrobit naše naselbine v Argentini.

Uredništvo

■ Golarjevo Vdovo Rošlinko so igrali

Društvo Zarja je 18. julija v svojih društvenih prostorih v Villa Devoto uprizorilo znano komedijo Cvetka Golarja Vdova Rošlinka. Komedijo je režiral Joško Živec, v naslovni vlogi pa je nastopila Ivanka Loyk. Druge vloge so igrali: Magda De Gomez, Adriana Grilanc, Ricardo Mermolja, Ivan Škrbec, Joško Živec, Joško Samec, Rudi Guštin in Carlos Loyk. Sodeloval je tudi moški in mešani pevski zbor pod vodstvom Cirila Krena. Kakor poročajo, je komedija lepo uspela. Vsi igralci so se izkazali. Gledalci so bili tako zadovoljni, da so izrazili željo, da se komedija ponovi, da bi Vdovo Rošlinko lahko videli tudi tisti, ki je prvokrat niso. Odbor Zarje je želji ustregel in Vdovo Rošlinko so ponovili v nedeljo 5. septembra.

■ Dva koncerta Antona Solerja

Znani slovenski pianist v Argentini Anton Soler-Biljenski je priredil 27. avgusta koncert v gledališču Colonia v Belgranu. Dne 9. septembra pa je pod vodstvom našega rojaka Draga Šijanca in ob spremljavi simfoničnega orkestra izvajal v Cordobi Beethovnov koncert za klavir in orkester št. 5.

■ Smrt zavednega Slovenca

V Cordobi je 25. junija umrl zaveden primorski rojak iz Renč Franc Zajc. Pokojni je bil znan društveni delavec. Že v domači vasi je bil član podružnice Ljudskega odra, pozneje, ko se je priselil v Argentino, pa je vneto sodeloval pri Ljudskem odru v Buenos Airesu. Bil je tudi

1, 2

Na proslavi 30-letnice Slovenskega podpornega društva v Villa Devoto v Buenos Airesu, ki je bila maja letos, je nastopila tudi folklorna skupina in mladinski pevski zbor, ki ga sestavljajo vnuki naših prvih naseljencev. Zaplesali so slovenske plesne in zapeli slovenske pesmi

1 2

član Meddruštvenega odbora in med ustanovitelji Vseslovenskega odbora. Zlasti se je izkazal pri zbiranju pomoči okupirani in opustošeni rojstni domovini. Zadnja leta je kot upokojenec živel v Cordobi. Številna udeležba pri njegovem pogrebu je dokazala, kako je bil pokojni priljubljen in spoštovan.

FRANCIJA

■ Mrtva se je vrnila

Dolgoletna naročnica Rodne grude rojakinja Angelca Kunc iz Giraumonta v Franciji je rada prihajala poleti na obisk v svojo rojstno deželo. Tudi letos je bila s svojim sinom in hčerko v veliki skupini naših izseljencev iz pokrajine Moselle, ki so prispeli na tritedenski oddih v Slovenijo. Žal pa se je ta obisk za rojakinjo Kunčevno in njene domače tragično končal. Dan pred povratkom v Francijo je rojakinja Kunčeva na stopnicah tako nesrečno padla, da se je težko poškodovala. Po nesreči je ohromela in tudi govoriti ni mogla. Kljub temu, da so se zdravniki zelo prizadevali, je niso mogli rešiti. Dne 12. septembra je v ljubljanski bolnišnici umrla. Na željo njenih otrok je bila pokojna prepeljana v Francijo.

Pokojno rojakinjo Angelco bomo ohranili v lepem spominu. Sinu in hčerki-ter ostalim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje!

Uredništvo

■ Pomoč ponesrečencem v Kaknju

Jugoslovanski izseljenci v severni Franciji smo takoj, ko smo zvedeli za veliko rudarsko nesrečo v Kaknju, poslali sožalno brzojavko prizadetim družinam. Kmalu za tem smo začeli tudi z nabiralno akcijo za pomoč družinam ponesrečencem. Rezultat te nabiralne akcije je naslednji: Sallaumines: Kastelic, Filipič — 190,00, Nedeljkovič — 66,50; Bruay: Mandelj — 100,80; Vingles-Meurchine: Jež Nežka — 78,00; Lievin: Čebul — 315,00; Udruženje Jugoslovancev iz svoje blagajne — 50,00. Skupaj — 800,30 NF. Ta vsota je bila poslana na jugoslovansko ambasado v Parizu.

Justin Čebul, Lievin, Francija

Naši pomenki

Suzi iz Novega mesta (foto: J. Prešeren)

Otrok hoče v materino posteljo

Imam hčerko, ki bo letos začela hoditi v šolo. Čez dan z njo nimam nobenih težav, zato pa mi dela ponoči tem več skrbi in jeze. Skoraj vsako noč se zbudi, sitnari in joka ter ne odneha prej, dokler je ne vzamem k sebi v posteljo. Zdi se mi, da bi morala tako velika deklica že sama spati, predvsem pa me skrbi, da se ji bodo otroci v šoli smejali, če bodo zvedeli, da še zmerom spi pri mami. Zato vas prosim za nasvet, kako naj ravnam, da jo bom pripravila do mirnega spanja na svojem ležišču?

I. K.

Draga mati!

Otroci so različni. Nekateri spe dobro in trdno, drugi pa že od ranega otroštva naprej prav s spanjem povzročajo težave: nočejo v posteljo, nočejo zaspiti, silijo v posteljo staršev, se večkrat prebujajo in po-

dobno. Omenjene težave ne izvirajo iz otrokove nagnjenosti. Lahko so vzrok slabega zdravstvenega počutja, slabih navad ali pa ni zadovoljena otrokova potreba po ljubezni in varnosti.

Včasih pa se tudi pri otrocih, ki dobro spijo in katerih čustvene potrebe so zadovoljene, pojavijo težave in motnje pri spanju. Že v prvem letu si na primer otrok sam izbere način, ki mu pomaga zaspiti. Pred spanjem sesa palec ali rob blazine, zleze v kot postelje, se zvije v klobčič in podobno. Dveleten — duševno dobro razvit otrok zavlačuje odhod v posteljo. Vse mogoče si izmisli — poljubček, pravi, da je lačen, vsem hoče reči lahko noč — samo da bi ostal še pri starših ali pa pri igri. Dveinpolleten otrok ima rad, da mu pred spanjem povemo pravljico, zapojemo pesmico, posebno pa rad jemlje v posteljo igrače. Triletni otroci gredo navadno radi v posteljo in hitro zaspijo. Pet- do šestletni otroci pred spanjem radi gledajo slikanice, posebno pa se dobro počutijo, če se oče pred spanjem z njimi pogovori. Pri osem- do devetletnih otrocih pa je odhajanje v posteljo pogosto povezano s težavami: nočejo od televizorja, za spanje se počasi pripravljajo, želijo dolgo brati v postelji.

Najbolj pa smo vznemirjeni, če otrok sleherni noč prihaja v našo posteljo. Prebudi se v joku in priteče v mamino posteljo in noče več nazaj v svojo. Ponavadi otrok pove, da je nekaj hudega sanjal: o hudih živalih ali pa o ljudeh, ki lezejo skozi okno v sobo.

Kje so vzroki za to? Odhajanje v posteljo staršev, predvsem matere, je pri mnogih otrocih od drugega do tretjega leta hitro minljiva želja, ki nima globljih vzrokov. Lahko pa je to posledica tega, da mati za otroka čez dan nima dovolj časa, da mu ne posveča dovolj pozornosti in tako si otrok to »sam vzame«. Petletni deček je nekoč dejal materi: »Ker nisi pri meni podnevi, bom pa jaz ponoči pri tebi.« V mamino posteljo prihajajo tudi tisti otroci, ki jih je strah. Če smo čez dan strašili otroka, češ prišel bo »mož« in te odnesel, je popolnoma razumljivo, da otrok o tem sanja in išče v materini postelji zavetje.

Mnogi starši menijo, da ni posebne škode, če otrok zaspi v njihovi postelji. Brž ko zaspi, ga prenesejo v njegovo posteljico. Toda mnogi otroci se pri tem ponovno prebudijo in glasno protestirajo. Med njimi so tudi taki, ki spijo samo napol, kakor da bi pazili na mater. Pri mnogih od teh otrok niso zadovoljene čustvene potrebe ali pa potrebe po igri. Otrok, ki se podnevi sproščeno igra, ki je deležen naše nežnosti in ljubezni, ki raste v okolju, kjer ni nerazumevanja in razprtij, ki je sit in zdrav, bo ponoči dobro spal.

Kako naj ravnamo z otrokom, ki hoče spati v postelji staršev? Povedati mu moramo, da s svojim ravnanjem prebudi mamo in očeta. Zato sta podnevi utrujena in ga ne bosta mogla peljati na sprehod, mu pripraviti dobrega kosila, sešiti obleke za punčko in tako dalje. Seveda razložimo to otroku in njegovi starosti primerno. Na otroka tudi pomirjevalno vplivajo igrače, ki mu jih položimo v posteljo.

Če tudi to ne pomaga, mu za nekaj časa dovolimo zaspiti v mamini postelji, nato pa ga prenesemo v njegovo. Seveda mu moramo to prej povedati.

Poznamo tudi otroke, ki se tega težko odvadijo. V ravnanju s takim otrokom morata biti oče in mati solidarna. Nepravilno je, če poseže oče vmes: »Vzemi ga k sebi, da bo mir!« Otrok bo začel to izkoriščati in se bo razvadil. Če to opazimo, je najbolje, da ga pustimo nekaj noči jokati. Jok bomo res težko prenesli, toda le tako ga bomo odvadili nečesa, kar bi v bodočnosti lahko povzročilo velike nevšečnosti.

Slavica Pogačnik-Toličič

Ali naj hodita otroka v isti razred

Moja hčerka bo v jeseni začela hoditi v šolo. Tudi sinček naših rojakov, s katerimi smo se pred letom skupaj preselili v Belgijo, bo šel letos v prvi razred. Otroka sta zelo navezana drug na drugega, posebno še, ker se še nista vživela v tuje okolje in jima jezik dela precej težav. Rada bi vedela, ali je prav, da ju vpišemo v isti razred, ali pa je bolje, da hodita vsak v drug razred. Bojim se namreč, da bi, če bosta v istem razredu, preveč tičala skupaj in se tako ločila od drugih otrok. To pa ne bi bilo dobro zaradi jezika, saj se ga morata čimprej tekoče naučiti, ker sicer ne bosta mogla slediti pouku.

S. J. iz Belgije

Draga naročnica!

Vsakemu otroku pomeni začetek šolanja veliko doživetje, saj ga za nekaj ur dnevno preseli v novo, neznano okolje, v katerem se — morda prvič v življenju — znajde sam, brez mame in brez očeta. Za vašo hčerko, ki je zaradi nedavne preselitve še toliko bolj navezana na domače, bodo verjetno prvi šolski dnevi nekoliko mučni in težavni in zato bo kar prav, če bo imela ob sebi svojega malega prijatelja. Ko bosta prišla v šolo, jima bo prav njuno prijateljstvo pomagalo, da se bosta lažje vživela v novo okolje in se verjetno tudi hitreje privadila drugim otrokom. Čeprav bosta v začetku navezana drug na drugega, se bosta kmalu sprijateljila tudi s svojimi sošolkami in sošolci. Med igro se bosta mimogrede naučila tujega jezika, saj imajo otroci izreden dar za posnemanje in si igranje pridobe boljše znanje kot odrasel človek z dolgotrajnim učenjem.

Jana

OKUSNO IN HITRO PRIPRAVLJENO

Kuhan krompirjev štrukelj s prekajenim mesom

Nekaj debelih krompirjev lahko skuhamo že prejšnji večer. Pred uporabo jih olupimo in pretlačimo, dodamo za debel oreh margarine, masla ali žlico masti, 2 jajci, solimo in zamesimo z moko mehko testo. Testo razvaljamo, polijemo z nekaj žlicami kisle smetane in potresemo s kuhanim prekajenim mesom, zrezanim na kocke. Zvijemo štrukelj, ki ga zavijemo v mokro krpo in kuhamo v

slanem kropu pol ure. Kuhanega zrežemo na rezine, zabelimo z drobtinicami precvrtimi na maslu ali masti ter serviramo s kislim zeljem, repo ali kakršnokoli solato.

Grahovi rezanci

Dve žlici olja ali večjo žlico masti razbelimo in na njej prepražimo nekaj sesekljane čebule, nato dodamo grah (svež ali iz konzerve), količina po številu družinskih članov, solimo in popopravimo, dodamo žlico paradižnikove mezge, malo sesekljane zelenega peteršilja, zalijemo z zajemalko tople vode in prevremo. Ko je grah kuhan, dodamo posebej skuhan odcejene rezance, dobro premešamo in postrežemo z naribanim sirom. Poleg ponudimo zeleno ali mešano solato.

Krompir z mesom in jajci

Ostanke pečenke sesekljamo in prepražimo na masti, ki smo ji dodale nekaj na kocke narezane prekajene slaninice. Dodamo na rezine narezan kuhan krompir (ki smo ga lahko skuhale že prejšnji dan), solimo, dobro premešamo in prepražimo. Nato razžvrkljamo tri jajca, jim primešamo malo sesekljane zelenega peteršilja ter jih polijemo po krompirju. Ko jajca zakrknijo, jed serviramo. Poleg postrežemo s solato.

1
Rojak Ivan Povše iz Geleena, Belgija, s svojo družino

2
Rojak Franc Kanc iz Illkircha-Graffenstaden, Bas-Rhein v Franciji je pa strokovnjak za zlahtno kapljico iz naših domačih gorc

VPRAŠANJA

IN ODGOVORI

Male pošiljke iz inozemstva

Rojaki, ki so se vrnili z letošnjih počitnic v domovini, pripovedujejo, da se je v carinskih predpisih marsikaj spremenilo. Nobeden pa mi ne ve povedati, kako je sedaj z malimi pošiljkami, ki jih je po prejšnjih predpisih lahko vsak posameznik v Jugoslaviji prejel enkrat mesečno brez carine, če vrednost pošiljke ni presegala 2000 din. Rad bi poslal svoji ženi ali otrokoma kako malenkost, pa ne vem, če bo to v bodoče ocarinjeno.

B. G. Dornbirn, Avstrija

Tudi v bodoče boste lahko pošiljali po enkrat na mesec manjša darila na posamezne naslove v domovino, kajti tudi novi predpisi so predvideli to ugodnost, da lahko vsak državljani prejme enkrat na mesec iz inozemstva pošiljko v vrednosti do 4000 din (po cenah na našem tržišču), ne da bi mu bilo treba plačati carino.

Razveza v inozemstvu

Z možem imava oba nemško državljanstvo. Zadnje čase je postalo jasno, da ne bova mogla več nadaljevati zakonske skupnosti in se resno ukvarjam z mislijo, da bi se razvezala. Ne morem preboleti, da me mož vara in je pri tem še surov z menoj. Prosim, pojasnite mi, kje moram vložiti tožbo za ločitev, kajti poročila sva se, ko sva bila še v Jugoslaviji.

L. D. Frankfurt, Nemčija

Če res mislite, da je edina rešitev iz vaših težav razveza, potem vam moramo predvsem povedati, da bo v vašem primeru postopek precej kompliciran. Oba z možem imata namreč po naših predpisih še vedno jugoslovansko državljanstvo, ne glede na to, da sta med tem pridobila tudi že nemško. Tudi če boste imeli v rokah glede razveze sodbo nemškega sodišča, bo vaš zakon po naših predpisih še vedno veljaven. Tako sodbo bi moralo naknadno po posebnem postopku potrditi še naše sodišče. Bolje je torej, da vložite tožbo za razvezo pri tukajšnjem okrožnem sodišču. V ta namen se morate obrniti na naše diplomatsko-konzularno predstavništvo v Nemčiji in preko njega pooblastiti odvetnika, ki bo v Jugoslaviji uvedel postopek za razvezo. Najbolje bi seveda za vas bilo, da vložite tožbo osebno v Jugoslaviji.

Zakaj različna cena?

Med bivanjem v Sloveniji sem pri podjetju Kompas naročil potrditev rezervacije za avionsko karto za povratek v Ameriko in plačal za to uslugo 1500 din. Naslednji dan sem šel k istemu podjetju rezervirat avionsko karto za svojega prijatelja in to pot plačal za isto uslugo 1000 din. Čudi me, kako more podjetje računati za popolnoma enako uslugo vsakokrat drugače. Ali mi lahko odgovorite na to?

F. L. Cleveland

Tudi nas je zanimalo, kako je prišlo do tako različnega obračunavanja in smo podjetje zaprosili, naj nam to pojasni. Odgovorili so nam, da je prav v tem, da je bila usluga vsakokrat drugače obračunana, dokaz, da se usluge ne zaračunavajo šablonsko, samo od posameznega primera, marveč natančno tako kot znašajo dejanski stroški. Ko so preverili oba primera, so nam lahko razložili, da je bil prvič telefonski pogovor z letalsko družbo daljši (ker niso mogli takoj najti v seznamu vašega imena) in je veljal 1300 din, medtem ko je bila v drugem primeru rezervacija telefonično hitreje urejena in je bil zato telefonski razgovor cenejši, tako da je veljal samo 800 din. Stroški za uslugo podjetja pa so bili obakrat enaki in so znašali po 200 din.

To pojasnilo podjetja Kompas bo držalo, saj vemo, da se telefonski razgovori obračunavajo po tem, koliko minut trajajo in kako velika je razdalja od enega do drugega kraja razgovora.

Devizni račun že pred odhodom v tujino

Narodna banka je pred kratkim izdala obvestilo, da lahko jugoslovanski državljani, ki odhajajo na delo v tujino, odpro osebne devizne račune že pred odhodom, in sicer brez predhodnega vplačila tujih deviznih sredstev. Državljanom, ki bodo uporabili to možnost, bodo banke takoj sporočile številko njihovega deviznega računa in jim dale vsa potrebna navodila za pošiljanje prihrankov.

Tako se bodo naši državljani, ki odhajajo na delo v tujino, ognili naknadnemu dopisovanju z banko, da bi jim odprla devizni račun. To ugodnost lahko seveda uporabijo tudi naši državljani, ki že delajo v tujini, če se mude doma na letnem dopustu ali ob kaki drugi priložnosti.

Tiskovni sklad

Jennie Zaman 10 \$, Maria Verčič 1 \$, Matija Turk 3 \$, Anton Logar 1 \$, Milan Medvešek 40 \$, Rezika Mahne 1 Can \$, Jani Schnurer 100 bfr, Berta Sorčan 10 DM, Josef Jaklič 10 DM, Darinka Petek 1050 din, Jože Mlakar 240 din, Fani Sališnik 1050 din, Mihael Jelčič 1000 din, Kristina Welke 1000 din, Tončka Garden 10.000 din.

Pomoč poplavljenecem: Mila Taibrova 500 din, Jože Mlakar 1000 din.

Iskrena hvala!

FRAN
LEVSTIK

MARTIN KRPAN

Napotki k besedilu

Je šla précej spet v svoje hrame: je šla takoj v svoje sobane; v ednini je še v rabi: božji hram, vinski hram. — *Prebito jih je obrenkala:* presneto jih je oštela, krepko jih je ozmerjala, pošteno jih je ošolala. — *Da je bil skoraj hudemu vremenu podoben:* Krpan je bil nevoljen, zaradi nehvaležnosti, najbolj ga je pa jezilo, ko je cesarica tako na široko naštevala darove. S tem se je hotela očitno ponorčevati iz Krpanove ješčnosti. — *Kakor bi se za Mókrcem bliskalo:* Mókrce je 1038 m visok hrib nad Robom pri Velikih Laščah. — *Da te treni:* treníti, trénem: oči zaprem in spet odprem. Kot bi trenil, kot bi mignil. Tu pomeni: Zlomka vendar, o presneto, prebito nazaj. — *Zato se počasi predrzne:* se počasi opogumi. — *Ti le molči:* Ti se le potolaži, ti se kar pomiri. — *Saj menda nisi voda:* saj si vendar človek, ki si da dopovedati, ne pa voda, ki kar dere in vse podira. — *Meni bi gotovo segla brada že noter do pasa:* sem že dovolj star in izkušen, vi se pa norčujete iz mene, kot bi bil kakšen mlečnozobec. — *Zdaj se pa takisto dela z menoj:* tako dela z menoj! — *Že nekatere matere* sem jel kruh: nekatere matere pomeni marsikatero matere; sem jel ali sem jedel; oboje je pravilno. — *V Razdrtem pri Klinčarju:* Razdrto je vas pod Nanosom med Vipavo in Postojno. Ko je prof. dr. Slodnjak pisal opombe k Levstikovim spisom, je spraševal o gostilni »pri Klinčarju«, pa ni mogel nič pravega ugotoviti. Domneva, da se je tako imenovala kakšna znamenita tovarniška krčma. — *Da lipove pravde še zdaj ni kraja ne konca:* spet primer, ko uporablja ljudski izrek. — *Potlej bo pa drevje zapelo:* potem bo prišlo pa drevje na vrsto. — *Lípec:* vrsta lipe, ima malo manjše liste kot navadna lipa in tudi pozneje cvete. — *Hudolésovina ali dobrolésovina:* hudolésovina je drenovina, dobrolésovina pa kalina. — *Ne maram zanjo malo in dosti ne:* popolnoma nič. — *Nikar že velikani:* kaj šele velikani. — *Jernejko na Gólem:* Golo je vasica pod Mokrcem južno od Ljubljanskega barja. — *Ali ga bom s pogačo pital, kadar se s kom kregam:* ali mu bom ponujal pogače, če se z njim prepiram. —

Kaj bi jih tudi ne bilo? Prebito jih je obrenkala, prav kakor takim gre! Krpan se je pa držal, da je bil skoraj hudemu vremenu podoben. Kakor bi se za Mokrcem Bliskalo, tako je streljal z očmi izpod srditega čela; obrvi so mu sršele ko dve metli. Da te treni, kako je bilo vsem okoli njega čudno pri sreč! Še cesar je plaho od strani gledal, cesar! Pa vendar, ker sta bila vedno velika prijatelja, zato se počasi predrzne in reče mu:

»Krpane, le ti molči; midva bova že naredila, da bo prav!«

Krpan ga pa nič ne posluša, temveč zadene si na desno ramo kij, na levo mesarico, stopi k durim in reče:

Veste kaj? Bog vas obvárui! Pa nikar ne za-merite!«

Na te besede prime za kljuko, pa kakor da bi hotel iti.

Cesar poteče za njim: »Čakaj no! Daj si dopovedati! Bog nas váruj, saj menda nisi voda!«

Krpan odgovori: »Kogá? Menite, da nisem še zadosti slišal, ka-li? Meni bi gotovo segla brada že noter do pasa ali pa še dalj, ko bi se ne očedil vsak teden dvakrat, pa bo kdo pometal z menoj? Kdo je pome poslal kočijo in štiri konje, vi ali jaz? Dunaja ni bilo meni treba, mene pa Dunaju! Zdaj se pa takisto dela z menoj? In pa še zavoljo mesa in vina moram očitke požirati. Že nekatere matere sem jel kruh, črnega in belega; nekaterega očeta vino sem pil: ali nikjer, tudi pri vas nisem in ne bom dobil take postrežbe, kakršna je v Razdrtem pri Klinčarju. Ni gršega na tem svetu kakor to, če se kaj dá, potlej pa očita! Kdor noče dati, pa naj ima sam! Pa tudi, kdo bi mislil, da lipove pravde še zdaj ni kraja ne konca? Ali je bilo tisto drevesce vaš bog ali kaj? Tak les raste za vsakim grmom, Krpana pa ni za vsakim voglom, še na vsakem cesarskem dvoru ne, hvala bogu! Darove pa spet take dajete, da človek ne more do njih; to je ravno, kakor bi mački miš na rep privezal, da se potlej vrti sama okrog sebe, doseči je pa vendar ne more. Petdeset malih veder, pet in sto pogač, dvajset janjcev in pa osemštirideset krač: tako blago res ni siromak, ali kaj pomaga? Prodati ne smem; z Dunaja na Vrh pa tudi ne kaže prenašati! Pa jaz bom drugo naredil, kakor se nikomur ne zdi! Deske si bom znesel na dvo-rišče in, ako jih bo premalo, potlej bo pa drevje zapelo.

And well they might! She had told them off proper; which was no more than they deserved! But Krpán looked black as a thundercloud. Like lightning behind dark mountains his eyes flashed fire from beneath a frowning forehead, and his eyebrows bristled like a pair of brooms. In a moment all those around him had a queer feeling about the heart! Even the Emperor looked at him sideways, badly scared, — the Emperor! But because they had always been great friends, he slowly pulled himself together and said to him: »Say nothing, Krpán; we two will fix things up so it'll be all right!

But Krpán paid no attention; he heaved his club on to his right shoulder, his butcher's axe on to his left, went to the door and said: »D'you know what? God be wi'you! And no offence meant!«

With that he laid his hand on the latch as if to go out.

The Emperor ran after him: »Wait a moment! Listen to reason! Heaven preserve's! You're not a mill-race, man!«

Krpán replied: »What next? D'you think I haven't heard enough? Doubtless my beard would reach down to my belt or even lower if I didn't shave twice a week; and now would any one sweep the floor with me? Who sent a coach-and-four for me? You or I? I had no need of Vienna, but Vienna had need of me! And now I'm treated like dirt! Even because of the meat and wine I've got to swallow insults? I know,

some mother's bread I've eaten, both black and white; some father's wine I've drunk; but nowhere, not even with you, have I found service such as they provide at Klinčar of Razdrto. There's nothing meaner on earth than for a man to give and then make a grievance of it. If you don't want to give, keep your goods to yourself! And who'd have thought the fuss over that lime-tree wasn't over and done with? Was that little tree your god, or what? That sort grows in every scrub, but you won't find a Krpán round every corner, not even at every Emperor's court, thank the Lord! Your gifts, again, are given so that a man cannot come by them; just as if one were to tie a mouse to the cat's tail, so that the poor beast keeps spinning round but can't get at its prey. Fifty gallons of wine, one hundred and five milk loaves, twenty lambs and fortyeight knuckles of pork; it's no trifle; but what's the good of it? I may not sell it; nor can I very well carry it from Vienna to Vrh. But I'll fix things differently, in a way none of you has thought of! I'll carry boards into this yard, and if I find too few, I'll fell trees.

Comment ne seraient-ils pas confus? Elle leur avait sonné les cloches, comme il convient à de telles gens! Krpán, par contre, avait presque l'air d'un temps orageux. Comme s'il faisait des éclairs derrière le Mokrc, ses yeux faisaient feu

de dessous son front courroucé; et ses sourcils étaient hérissés comme deux balais. En un clin d'oeil, tous autour de lui se sentirent fort mal à l'aise! Même l'empereur regardait peureusement de côté — l'empereur! Et pourtant, comme ils avaient toujours été de grands amis, lentement il s'enhardit et lui dit: «Krpán, ne dis rien; nous deux, nous ferons en sorte que tout soit dans l'ordre!»

Mais Krpán ne lui accorda nulle attention; il se chargea la massue sur l'épaule droite et sa hache de boucher sur l'épaule gauche, il va à la porte et dit: «Vous savez quoi? Dieu vous garde! Et sans rancune!»

A ces mots il saisit le loquet, comme s'il voulait s'en aller.

L'empereur court après lui: «Allons! Attends! Entends raison! Dieu nous protège; tu n'es pourtant pas un torrent!»

Krpán répond: «Quoi? Vous croyez que je n'en ai pas encore assez entendu comme ça? Ma barbe atteindrait certainement déjà à la ceinture ou plus loin encore si je ne me nettoiais deux fois par semaine; et quelqu'un balaierait avec moi? Qui a envoyé un carrosse et quatre chevaux pour aller me chercher, vous ou moi? Moi, je n'avais pas besoin de Vienne, mais c'est Vienne qui a eu besoin de moi! Et maintenant c'est de cette manière qu'on me traite? Et aussi à cause de la viande et du vin je dois avaler des reproches? J'ai déjà mangé le pain, noir et blanc, de mainte mère; j'ai bu le vin de maint père: mais nul-

le part, chez vous non plus, je n'ai été et ne serai si bien servi qu'à Razdrto chez Klinčar. Il n'y a rien de plus vilain en ce monde que, si l'on donne quelque chose, de le reprocher ensuite! Que celui qui ne veut pas donner, garde son bien! Et aussi qui penserait que le procès du tilleul n'en soit pas terminé même maintenant? Est-ce que ce petit arbre était votre dieu ou quoi? Un tel bois pousse derrière chaque buisson, mais il n'est pas de Krpán à chaque coin de rue, ni même à chaque cour impériale, Dieu merci! Et puis les présents que vous donnez, sont tels qu'on ne peut les atteindre; c'est tout comme si l'on attachait une souris à la queue d'un chat, qui ensuite tournerait autour de lui-même, sans pouvoir l'atteindre. Cinquante gallons de vin, cent cinq pains blancs, vingt agneaux et quarante-huit jambonneaux; une telle marchandise n'est vraiment pas de la bagatelle; mais à quoi cela sert-il? Je ne dois pas la vendre; il n'est pas indiqué non plus de la transporter de Vienne à Vrh! Mais moi, je vais faire autre chose, dont personne n'a idée! Je vais porter des planches dans la cour et, s'il n'y en a pas assez, je ferai chanter les arbres.

Y harta razón había para ello. Más claro no hubiera podido cantar un gallo y ellos recibieron lo merecido. La cara de Krpán semejaba casi a un temporal. Bajo la fruncida frente relampagueaban sus ojos como las centellas detrás de

Mokrc y sus espesas cejas se agitaban como dos escobillas. ¡Malhaya, como se quedaron desconcertados los que le rodeaban! Hasta el emperador, ¡sí, el mismo emperador! le miraba de reojo y con cierto temor. Cobró aliento por fin y recordando que Krpan era después de todo su gran amigo, le dijo: — No te apures, Krpan; ya lo arreglaremos todo como es debido. — Mas Krpan no quiso escucharle; echándose la cachiporra sobre el hombro derecho y el hachón sobre el izquierdo se acercó a la puerta y dijo: — ¡Sabben que? ¡Dios les guarde! ¡Y perdonen si hubo ofensa! —

Con estas palabras apretó la manija y ya estaba por salirse. El emperador se le acercó corriendo: — Pero hombre, ¡sé razonable! ¡Guardenlos Dios! ¡No seas tan iracundo! —

A lo que respondió Krpan: — ¿Qué? ¿Le parece que he oído poco, eh? Mis barbas llegarían ya hasta la cintura si no me las raparía dos veces por semana; ¿y voy a permitir que me echen por los suelos? ¿Quién ha sido el que envió el coche de cuatro caballos para que viniera? ¿Ustedes o yo? Viena era la que necesitaba de mí, no yo de Viena. ¿Y ahora se me trata de esta manera? ¡Hasta me echan en la cara el vino que bebí y la carne que comí! He comido pan blanco y negro en casa de muchas amas y bebí vino de muchos patrones pero en ninguna casa, ni en la suya, me han servido ni me servirán tan bien como en la fonda de los Klínčar en Razdrto. ¡Porque no hay cosa más ruin en este mun-

do que ofrecerle a uno algo y echárselo después en cara! ¡Quién no quiere dar que lo tenga él! Y eso encima: lo del tilo ¿quien hubiera podido imaginar que la dichosa cuestión del tilo aún colea? ¿Era vuestro dios aquel arbolito o qué? Esos maderos hay por todas partes; un Krpan en cambio, no se le encuentra a la vuelta de cada esquina y ni siquiera en un palacio imperial, gracias a Dios. Además, lindos regalos haceis; los dais de forma que uno no puede tomarlos. ¡Es como amarrarle al gato un ratón al rabo para que dé vueltas sin lograrlo alcanzar! ¡Cincuenta cántaros de vino, ciento cinco panes, veinte corderos más cuarenta y ocho piernazas de cerdo, no es cosa baladí, cierto! Pero ¿qué vale si no se puede vender ni hay modo de llevarlo de Viena a la Cima? Bien sé yo lo que haré y que a nadie se le pasó jamás por el magín: aquí en el patio iré reuniendo tablas; si hiciere falta echaré mano a los árboles.

Wie hätten sie es auch nicht sollen? Gehörig hatte sie ihnen den Text verlesen, ganz wie es ihnen gebührte. Krpan aber schaute wie ein Unwetter drein. Als ob es hinter dem Mokrc blitzte, so funkelten die Augen unter der finsternen Stirn; seine Brauen borsteten sich wie zwei Besen. Zum Teufel denn, es war allen ganz sonderbar zumute. Selbst der Kaiser sah scheu zur Seite, ja der Kaiser! Indes, da sie ja doch immer gute Freunde gewesen waren, fasste er langsam wie-

der Mut und sagte zu ihm: »Krpan, sei nur still; wir beide werden es schon so anstellen, dass alles seine Richtigkeit bekommt!«

Krpan aber hörte ihn garnicht an, sondern schulterte die Keule rechts, das Schlachtbeil links, schritt auf die Tür zu und sagte:

»Wisst Ihr was? Behüt, Euch Gott! Und nichts für ungut!«

Mit diesen Worten langte er nach der Türklinke, als ob er gehen wollte.

Der Kaiser eilte ihm nach: »Nun warte doch! So lass dir etwas sagen! Gott behüt' uns, sei doch nicht so eilig!«

»Was?« antwortete Krpan. »Meint Ihr etwa, dass ich nicht genug gehört habe? Mir würde der Bart schon bis zum Gürtel und noch weiter reichen, wenn ich ihn nicht zweimal in der Woche stutzte, und da soll jetzt jemand seinen Spott mit mir treiben? Wer hat die Kutsche vierspannig nach mir geschickt, Ihr oder ich? Ich brauchte Wien nicht, Wien aber wohl mich! Und jetzt verfährt man so mit mir! Und wegen des Fleisches und des Weines soll ich obendrein noch Vorwürfe schlucken? Mancher Mutter Brot habe ich schon gegessen, schwarzes und weisses; manchen Vaters Wein habe ich getrunken: aber nirgends, auch bei Euch nicht, habe ich oder werde ich je solche Aufmerksamkeit geniessen wie bei Klinčar in Razdrto. Nichts Schändlicheres gibt es auf dieser Welt, als jemand etwas zu geben und es ihm dann vorzuhalten! Wer nicht geben will, möge alles für sich behalten. Und

auch: wer könnte denken, dass der Streit um die Linde noch immer nicht zu Ende ist? Ist denn dieses Bäumchen Euer Gott gewesen oder was? Solches Holz wächst in jedem Gebüsch, Krpan aber gibt es nicht an jeder Ecke, nicht einmal an jedem Kaiserhof, gottseidank! Geschenke hinwiederum gebt ihr so, dass man nicht zu ihnen gelangen kann; das ist grade so, als ob man der Katze die Maus an den Schwanz bände, dass sie sich dann nur um sich selber dreht, sie aber doch nicht erreichen kann. Fünfzig kleine Eimer Wein, einhundert und fünf Weizenbrote, zwanzig Lämmer und noch achtundvierzig Schinken: das alles sieht wirklich nicht nach Armut aus, aber was hilft's? Verkaufen darf ich es nicht; von Wien nach Vrh zu bringen ist es auch nicht ratsam! Aber ich will etwas anderes machen, etwas, woran niemand denkt! Ich werde Bretter im Hofraum zusammentragen, und wenn ich nicht genug habe, dann kommen die Bäume an die Reihe.

Slovenščina za vas

DEVETNAJSTA VAJA

V uradu

Direktor sedi v svoji pisarni.

Tajnik sedi v sosednji sobi.

Narekuje uslužbenki dopis.

Ona piše na pisalni stroj.

Je dobra strojepiska in tipka zelo hitro.

Telefon zazvoni.

Tajnik dvigne slušalko in reče: »Halo! Tukaj tajnik. Kdo govori?«

Direktor: »Tu direktor. Prosim, povejte vsem uslužbencem, naj pridejo ob enajstih v mojo pisarno.«

Nato tajnik naroči kurirju, da nese pisma na pošto.

Slovnica

Dajalnik (3. sklon): — Dative (Third Case): — Dativo (el tercer caso)

Moški spol

Ednina: tajniku, kurirju, uslužbencu

Množina: tajnikom, kurirjem, uslužbencem

Grammar

Zenski spol

Ednina: uslužbenki, knjigi

Množina: uslužbenkam, knjigam

Esloveno para Vd.

EJERCICIO DÉCIMONOVENO

En la oficina

El director está sentado en su oficina.

El secretario está sentado en la habitación vecina.

(El) dicta a una empleada una carta.

Ella escribe en la máquina de escribir.

(Ella) es una buena dactilógrafa y escribe (a máquina) muy rápido.

Suena el teléfono.

El secretario levanta el auricular y dice: — ¡Ola! Aquí el secretario. ¿Quién habla? —

Director: — Aquí el director. Por favor, diga a todos los empleados que vengan a mi oficina a las once. —

Después el secretario ordena al mensajero que lleve las cartas al correo.

Gramática

Srednji spol

Ednina: pismu, oknu

Množina: pismom, oknom

Pregled sklanjatev: — Survey of Inflexions: — Cuadro de declinaciones

Moški samostalniki brez obrazila — Masculine Nouns without endings — Sustantivos masculinos sin terminaciones

Ednina		Množina	
tajnik	stroj	tajniki	stroji
tajnika	stroja	tajnikov	strojev
tajniku	stroju	tajnikom	strojem
tajnika	stroj	tajnike	stroje
pri tajniku	pri stroju	pri tajnikih	pri strojih
s tajnikom	s strojem	s tajniki	s stroji

Samostalniki srednjega spola na -o: — Neuter Nouns ending in -o: — Los sustantivos neutros con terminación en -o:

Ednina		Množina	
telo		telesa	
telesu		teles	
telo, telesa		telesom	
pero, peresa		telesa	
uho, ušesa		pri telesih	
		s telesi	

Pomnite:

Predlog »z« stoji pred zvonečimi glasovi, »s« pred nezvonečimi. Samostalniki moškega spola in srednjega spola, katerih debla se končuje na -nj, -j, -č, -š, -ž, -c, -lj imajo v 6. sklonu edinine in v 2. in 3. sklonu množine -e namesto -o.

Zenski samostalniki na -a: — Feminine Nouns ending in -a: — Sustantivos femeninos con terminación en -a.

Zenski samostalniki brez obrazila: — Feminine Nouns without endings: — Sustantivos femeninos sin terminación

Ednina		Množina		Ednina		Množina	
pisarna		pisarne		noč		noči	
pisarne		pisarn		noči		noči	
pisarni		pisarnam		noči		nočem	
pisarno		pisarne		noč		noči	
pri pisarni		pri pisarnah		pri noči		pri nočéh	
s pisarno		s pisarnami		z nočjó		z nočmi	

Nekateri samostalniki srednjega spola imajo podaljšano debla: — Some neuter nouns have a prolonged stem: — Algunos sustantivos neutros tienen la raíz alargada:

Ednina		Množina	
pismo		pisma	
pisma		pisem	
pismu		pismom	
pismo		pisma	
pri pismu		pri pismih	
s pismom		s pismi	

Note:

The preposition »z« stands in front of voiced sounds, »s« before voiceless sounds. Masculine and neuter nouns which have the stem ending in -nj, -j, -č, -š, -ž, -c, -lj have in the 6th case singular and in the 2nd and 3rd cases plural -e instead of -o:

z nožem, nožev, nožem;
s sadjem.

Nota:

La preposición »z« antecede a las consonantes fuertes, y la »s« a las blandas. Los sustantivos masculinos y neutros, cuyas raíces terminan en -nj, -j, -č, -š, -ž, -c, -lj, tienen en el 6º caso del singular y en el 2º y 3º caso del plural la -e en lugar de -o.

1
Ob trgatvi
2
Klopotec v Slovenskih
goricah

